

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων

**Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑΣ ΣΕ
ΠΑΙΔΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΣΧΟΛΙΚΗΣ
ΗΛΙΚΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΤΠΕ**

Τομπατζόγλου Ξένη

A.M. 10048

Διπλωματική Εργασία

Πειραιάς, 2013

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας αποτελεί η ανάπτυξη της φιλιαναγνωσίας σε παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας αξιοποιώντας τις Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνίας. Επιλέχθηκε η εφαρμογή Smart Notebook προκειμένου να δημιουργηθούν δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας για παιδιά 4 – 6 ετών, που διεκπεραιώνονται μέσω διαδραστικού πίνακα αφής. Οι δραστηριότητες αυτές είναι ενδεικτικές και χρησίμευσαν ως παραδείγματα αξιοποίησης του Smart Notebook για τη δημιουργία εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, στον οδηγό χρήσης του εργαλείου για εκπαιδευτικούς, που συντάχτηκε στα πλαίσια της εργασίας.

Λέξεις κλειδιά: Φιλιαναγνωσία, Προσχολική Εκπαίδευση, Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνίας, Smart Notebook

Abstract

The main objective of this paper is the research of the development of the love of reading to kindergarten students and first grade elementary school students using Information and Communication Technologies (ICT). Smart Notebook Application was chosen in order to create literacy activities for students from 4 to 6 years old which are processed through interactive whiteboard. These activities are indicative and are used as examples in the Smart Notebook Application users guide for teachers, which was written for the purposes of this paper.

Keywords: Love of reading, Preschool education, Information and Communication Technologies, Smart Notebook Application

Ευχαριστίες

Θερμές ευχαριστίες εκφράζω στον Αναπληρωτή Καθηγητή κ. Συμεών Ρετάλη για την επίβλεψη και την πολύτιμη καθοδήγηση που μου παρείχε καθ' όλη τη διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Ευχαριστώ επίσης θερμά τους συμμετέχοντες στην αξιολόγηση των δραστηριοτήτων, χωρίς τη συνδρομή των οποίων, θα ήταν αδύνατη η ολοκλήρωση της εργασίας μου.

Τέλος, εκφράζω τις ευχαριστίες μου στην οικογένειά μου για την υποστήριξή τους καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Περιεχόμενα

Περίληψη	ii
Ευχαριστίες	iii
Περιεχόμενα	v
Κατάλογος Εικόνων	vii
Κατάλογος Πινάκων	viii
Συντομογραφίες	ix
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	1
Εισαγωγή.....	1
1.1. Το Αντικείμενο της εργασίας	1
1.2. Η Δομή της εργασίας.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	4
Θεωρητικό πλαίσιο	4
2.1. Ο ρόλος του παραμυθιού στο Νηπιαγωγείο	4
2.2. Φιλαναγνωσία.....	4
2.2.1. Ο σκοπός της Φιλαναγνωσίας	5
2.2.2. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού.....	7
2.3. Φιλαναγνωστικές δραστηριότητες.....	8
2.4. Η χρήση ΤΠΕ στην προσχολική εκπαίδευση	12
2.4.1. Φιλαναγνωσία και ΤΠΕ.	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	17
Παρουσίαση του Smart Notebook	17
3.1. Το notebook γενικά	17
3.2. Οδηγός χρήσης	18
3.2.2. Ξεκινώντας.....	18
3.2.3. Η επεξεργασία ενός αρχείου .notebook.....	24
3.2.4. Η επεξεργασία μιας σελίδας σε ένα αρχείο .notebook.	25

3.2.5. Τα αντικείμενα σε ένα αρχείο .notebook.	25
3.2.6. Εισαγωγή και επεξεργασία πίνακα.....	27
3.2.7. Ταξινόμηση σελίδων.	27
3.2.8. Συλλογή.....	28
3.2.9. Συννημένα.	33
3.2.10. Ιδιότητες.....	34
3.2.11 Εξαγωγή αρχείου .notebook.....	34
3.2.12 Παρουσίαση αρχείου .notebook.....	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	36
Η αξιοποίηση του Smart Notebook για τη δημιουργία φιλαναγνωστικών δραστηριοτήτων.....	36
4.1 Η δημιουργία ψηφιακής αφήγησης.....	36
4.1.1 Direct Listening – Thinking Activity (DL – TA).....	38
4.2 Δραστηριότητες Φιλαναγνωσίας στο Smart Notebook.....	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	52
Αξιολόγηση.....	52
5.1 Εισαγωγή.....	52
5.2 Ερωτηματολόγιο.....	52
5.3 Συμπεράσματα.....	54
Κεφάλαιο 6.....	61
Συμπεράσματα και μελλοντικές προεκτάσεις.....	61
Βιβλιογραφικές αναφορές.....	62

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 3.1.: Αρχική σελίδα ενός αρχείου .notebook	18
Εικόνα 3.2.: Επιπλέον εντολές για τη γραμμή εργασιών σε ένα αρχείο . notebook	22
Εικόνα 3.3.: Η συλλογή / Gallery	28
Εικόνα 3.4.: Βασικά στοιχεία συλλογής / Gallery Essentials	29
Εικόνα 3.5.: Lesson Activity Toolkit 2.0	30
Εικόνα 3.6.: Δείγματα Συλλογής / Gallery Sampler	31
Εικόνα 3.7.: Επισύναψη	32
Εικόνα 4.1.: iMovie Project	35
Εικόνα 4.2.: Πρώτη ομάδα ερωτήσεων	41
Εικόνα 4.3.: Δεύτερη ομάδα ερωτήσεων	41
Εικόνα 4.4.: Σελίδα 1 του αρχείου .notebook: Εξώφυλλο	41
Εικόνα 4.5.: Σελίδα 2 του αρχείου .notebook: Σημειώσεις.....	42
Εικόνα 4.6.: Σελίδα 3 του αρχείου .notebook: Αρχική Σελίδα.....	43
Εικόνα 4.7.: Σελίδα 4 του αρχείου .notebook: Δραστηριότητα 1	45
Εικόνα 4.8.: Σελίδα 5 του αρχείου .notebook: Δραστηριότητα 2	45
Εικόνα 4.9.: Σελίδα 6 του αρχείου .notebook: Δραστηριότητα 3	46
Εικόνα 4.10.: Σελίδα 7 του αρχείου .notebook: Δραστηριότητα 4	46
Εικόνα 4.11.: Σελίδα 8 του αρχείου .notebook: Δραστηριότητα 5	47

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 3.1.: Επεξήγηση εικονιδίων ενός αρχείου.notebook.....	19
Πίνακας 3.2.: Κουμπιά τη γραμμής εργασιών ενός αρχείου . notebook.....	20
Πίνακας 3.3.:Εντολές.....	23
Πίνακας 4.1.:Δραστηριότητες.....	49

.

Συντομογραφίες

Λατινικές

DL-TA   Direct Listening – Thinking Activity

Ελληνικές

ΤΠΕ   Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών

ΕΚΕΒΙ   Εθνικό Κέντρο Βιβλίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή

1.1. Το Αντικείμενο της εργασίας

Η αξία των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών στην εκπαίδευση είναι πλέον αδιαμφισβήτητη καθώς προσφέρει πολλαπλά οφέλη σε εκπαιδευτικούς και εκπαιδευόμενους και είναι εφικτό να αξιοποιηθούν σε όλες τις φάσεις της διδασκαλίας, από το σχεδιασμό και την υλοποίηση έως την αξιολόγησή της.

Με τον όρο Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) ορίζονται *«αφενός οι τεχνολογίες που επιτρέπουν την επεξεργασία και τη μετάδοση μιας ποικιλίας μορφών αναπαράστασης της πληροφορίας (σύμβολα, εικόνες, ήχοι, βίντεο) και αφετέρου τα μέσα που είναι φορείς αυτών των άυλων μηνυμάτων»* (Κόμης, 2004, σελ. 16).

Το βασικό μέσο που αποτελεί φορέα των μηνυμάτων και χρησιμοποιείται στην εκπαίδευση είναι ο Ηλεκτρονικός Υπολογιστής και ο διαδραστικός πίνακας. Τα πλεονεκτήματα της χρήσης του διαδραστικού πίνακα είναι πολλά καθώς επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να τον χρησιμοποιεί ως κλασσικό μαυροπίνακα αλλά παράλληλα λόγω της ευαισθησίας του στην αφή ελέγχεται απευθείας μέσω αυτής και καθιστά το μάθημα ενδιαφέρον, διαδραστικό και συνεπώς πιο ελκυστικό στο μαθητή (Νιάρου & Γρουσουζάκου).

Τεχνολογίες που επιτρέπουν την επεξεργασία και τη μετάδοση των πληροφοριών μπορεί να αποτελέσουν τα ειδικά σχεδιασμένα εκπαιδευτικά λογισμικά και οι Web 2.0 τεχνολογίες όπως:

- Συνεργατικά περιβάλλοντα μάθησης (Wikis, Google Sites)
- Διαδικτυακές εγκυκλοπαίδειες (Βικιπαίδεια)
- Ιστολόγια (Blogs)
- Εικονικά συνεργατικά περιβάλλοντα μάθησης (Second life)

- Web – Quests
- Ομάδες συζητήσεων (Forum, Chat rooms)
- Google Earth / Google Maps

Η είσοδος των ΤΠΕ στην εκπαίδευση έχει επιφέρει αλλαγές στην εκπαιδευτική διαδικασία, στη σχέση εκπαιδευτικού – μαθητή και στο ρόλο του εκπαιδευτικού, ο οποίος καλείται να ενεργήσει ως καθοδηγητής και αρωγός στη διαδικασία της μάθησης. Ο μαθητής τίθεται στο επίκεντρο, δεν αποτελεί τον δέκτη της πληροφορίας αλλά καθίσταται ενεργό μέλος μιας ομάδας που αναζητά τη γνώση βιωματικά, τα μέλη της αλληλεπιδρούν, συνεργάζονται και αυτοαξιολογούνται.

Ο χώρος της Προσχολικής Αγωγής είναι ένας χώρος ιδιαίτερος και αυτό οφείλεται στα χαρακτηριστικά της σκέψης των παιδιών της νηπιακής ηλικίας. Οι μαθητές δεν έχουν κατακτήσει τις ικανότητες της γραφής και της ανάγνωσης και με την πρώτη ματιά ίσως θεωρηθεί ότι αυτό αποτελεί εμπόδιο στη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευσή τους. Στην πραγματικότητα, η χρήση των ΤΠΕ στην Προσχολική Εκπαίδευση καθίσταται πολύτιμη καθώς δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να προσεγγίσουν τη γνώση με βιωματικό και παιγνιώδη τρόπο όπως απαιτεί η ιδιαιτερότητα της ηλικίας τους.

Όσον αφορά στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και στις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου η χρήση των Νέων Τεχνολογιών είναι περισσότερο διαδεδομένη συγκριτικά με την Προσχολική Αγωγή και τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού Σχολείου ενώ συνηθώς αφορά σε μαθήματα που βασίζονται στις θετικές επιστήμες παρά στις θεωρητικές όπως είναι η Γλώσσα και η Λογοτεχνία (Τζιάβας Α., Ραγκούση Μ., 2012)

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται η εφαρμογή Smart Notebook, ένα εργαλείο παρουσίασης μαθημάτων μέσω διαδραστικού πίνακα, χρήσιμο για εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων. Αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρει η εφαρμογή αυτή δημιουργήθηκαν φιλικές δραστηριότητες για παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας. Η καινοτομία της εργασίας έγκειται αφενός στο γεγονός ότι οι δραστηριότητες απευθύνονται σε παιδιά 4 – 6

ετών και αφετέρου ότι αφορούν στο μάθημα της Γλώσσας. Σκοπό της εργασίας αποτελεί η δημιουργία ενός οδηγού χρήσης του Smart Notebook για εκπαιδευτικούς και ο σχεδιασμός ενδεικτικών φιλιαναγνωστικών δραστηριοτήτων μέσω αυτού.

1.2. Η Δομή της εργασίας

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας ορίζεται το αντικείμενο και ο σκοπός της. Το δεύτερο κεφάλαιο, αποτελεί το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο βασίστηκε, ξεκινώντας από το ρόλο που διαδραματίζει στην εκπαίδευση η ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων στο Νηπιαγωγείο και στις πρώτες τάξεις του Δημοτικού σχολείου και η ανάγκη για την ανάπτυξη και εδραίωση θετικών συναισθημάτων στα παιδιά για το βιβλίο και την ανάγνωση (2.2.1), με έμφαση στο ρόλο του εκπαιδευτικού (2.2.2.) Στη συνέχεια, παρατίθενται παραδείγματα φιλιαναγνωστικών δραστηριοτήτων (2.3.) και η επόμενη υποενότητα (2.4.) αφορά στη χρήση των ΤΠΕ. στην Προσχολική Εκπαίδευση γενικά και ειδικότερα στις μέχρι τώρα προσπάθειες αξιοποίησής τους όσον αφορά στην ανάπτυξη της φιλιαναγνωσίας (2.4.1.). Το τρίτο κεφάλαιο αποτελεί έναν οδηγό χρήσης της εφαρμογής Smart Notebook για τους εκπαιδευτικούς και στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται κάποια παραδείγματα αξιοποίησης της εφαρμογής για τη δημιουργία φιλιαναγνωστικών δραστηριοτήτων για παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας. Ακολουθεί η αξιολόγηση των δραστηριοτήτων και προτάσεις για περαιτέρω μελλοντικές προεκτάσεις. Η εργασία ολοκληρώνεται με τις βιβλιογραφικές αναφορές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Θεωρητικό πλαίσιο

2.1. Ο ρόλος του παραμυθιού στο Νηπιαγωγείο

Στην προσχολική και πρωτοσχολική ηλικία το παραμύθι αποτελεί βασικό διδακτικό εργαλείο και κατέχει εξέχουσα θέση στο ημερήσιο σχολικό πρόγραμμα καθώς εκτός από τον ηθικοπλαστικό ρόλο που επιτελεί, αποτελεί για τα παιδιά μέσο έκφρασης και καλλιέργειας της φαντασίας τους. Το παραμύθι και κάθε λογοτεχνικό κείμενο που χρησιμοποιείται στο νηπιαγωγείο στοχεύει:

- Στη διαμόρφωση της προσωπικής ταυτότητας των νηπίων (αυτοεπίγνωση, προσωπική αξία, θετική αυτοεικόνα, αυτονομία, αυτοπεποίθηση)
- Στην αυτορρύθμιση (διαχείριση συναισθημάτων, ανάγνωση και αποδοχή, οριοθέτηση της συμπεριφοράς, κατάκτηση ηθικών αξιών)
- Στην προσωπική ενδυνάμωση (διαπροσωπικές σχέσεις, σεξουαλικότητα, ασθένεια, θάνατος, αδελφική αντιπαλότητα)
- Στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων

(Βασίλα, 2013).

Συγχρόνως, το παραμύθι αποτελεί την πρώτη επαφή του μικρού παιδιού με το γραπτό λόγο γενικότερα και ειδικότερα με τη λογοτεχνία και η προσχολική εκπαίδευση καλείται να αποτελέσει την αφετηρία για την ανάπτυξη της φιλιαναγνωσίας στα μικρά παιδιά.

2.2. Φιλιαναγνωσία

Ο όρος φιλιαναγνωσία αποτελεί έναν νέο όρο για την ελληνική βιβλιογραφία. Μέχρι πρόσφατα χρησιμοποιούνταν περισσότερο οι συνώνυμοι όροι «βιβλιοφιλία» και «γραμματισμός» που θα μπορούσαμε να πούμε ότι

εμπεριέχονται στον όρο φιλιαναγνώσια καθώς ο τελευταίος συμπεριλαμβάνει την εδραίωση μιας θετικής στάσης του παιδιού για το βιβλίο και μιας θετικής σχέσης ανάμεσά τους αλλά και στην ανάδυση του γραμματισμού στα παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας (Βασίλα, 2013). Σύμφωνα με τον Μαρκίδη, «ο όρος φιλιαναγνώσια παραπέμπει στη θετικά προσδιορισμένη σχέση του αναγνώστη με το βιβλίο ως το κατεξοχήν είδος και έκφραση της γραπτής ύλης και εμπεριέχει ταυτόχρονα τις εξειδικευμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες που στοχεύουν στη διαμόρφωση αυτής της σχέσης μέσα από την ανάπτυξη αναγκαίων γνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων και αισθητικών κριτηρίων» (Καρακίτσιος, 2012) Όπως προκύπτει και από τον ορισμό, πρόκειται για μια ευρεία και πολυεπίπεδη έννοια που αφορά σε ένα σύνολο εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με σκοπό την ανάπτυξη και την εδραίωση της αγάπης του παιδιού για τη λογοτεχνία. Οι δραστηριότητες φιλιαναγνώσιας έχουν το πλεονέκτημα να προσαρμόζονται στην ηλικία και τα ενδιαφέροντα του κάθε αναγνώστη (Παπαδάτος, 2012) και για αυτό το λόγο μπορούν να εφαρμοστούν από την προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία έως και τις μεγαλύτερες τάξεις της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

2.2.1. Ο σκοπός της Φιλιαναγνώσιας.

Σκοπός της φιλιαναγνώσιας αποτελεί αρχικά η εξοικείωση του μικρού αναγνώστη με το βιβλίο και στη συνέχεια η εδραίωση μιας φιλικής σχέσης με αυτό. Πέρα από τα γνωστικά οφέλη που αποκομίζει το μικρό παιδί από τη σχέση αυτή, ακόμα πιο σημαντική είναι η καλλιέργεια της αποκλίνουσας σκέψης, της εφευρετικότητας, της φαντασίας, της συναισθηματικής νοημοσύνης και της αισθητικής (ΕΚΕΒΙ, 2012). Επιμέρους στόχους της ανάπτυξης της φιλιαναγνώσιας σύμφωνα με το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (ΕΚΕΒΙ) αποτελούν:

- Η καλλιέργεια της αναγνωστικής απόλαυσης. Η ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων αποτελεί μια δραστηριότητα που ψυχαγωγεί το άτομο. Δεν είναι μια ακόμη σχολική υποχρέωση και δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως τέτοια από τους μαθητές αλλά αντίθετα να συνιστά μια ευχάριστη δραστηριότητα συνυφασμένη με την ανάπαυση και την ευχαρίστηση. Δεν διαβάζουμε λογοτεχνία με σκοπό να αποκομίσουμε γνώσεις, ανεξάρτητα αν εμμέσως αποκτούμε και γνωστικές

δεξιότητες. Ο λόγος που επιδιόμαστε στην ανάγνωση είναι καταρχήν η ευχαρίστηση που νιώθουμε διαβάζοντας ένα βιβλίο που μας ενδιαφέρει λόγω της θεματολογίας του, που μας εξάπτει την φαντασία, που μας κεντρίζει το ενδιαφέρον και που μας προσφέρει αισθητική απόλαυση όπως μια θεατρική παράσταση. Αυτό πρέπει να γίνει αντιληπτό με βιωματικό τρόπο στα μικρά παιδιά.

- Η άσκηση της δεξιότητας της προσεχτικής ακρόασης. Στις μικρές ηλικίες που τα παιδιά ακόμα δεν έχουν αποκτήσει την ικανότητα της γραφής και της ανάγνωσης κάποιος ενήλικας (γονιός, νηπιαγωγός) διαβάζει στα παιδιά αναγνώσματα (μύθους, παραμύθια, ποιήματα). Με τον τρόπο αυτό τα νήπια αναπτύσσουν την ικανότητα να ακούν προσεχτικά μια ιστορία με αλληλουχία και να την κατανοούν. Η άσκηση αυτής της δεξιότητας είναι μεγάλης σπουδαιότητας καθώς μπορεί να λειτουργήσει προληπτικά σε διαταραχές όπως η ελλειμματική προσοχή.

- Η ανάπτυξη της δεξιότητας της κατανόησης και αναδιήγησης ιστοριών, της περιγραφής συναισθημάτων και της ενσυναίσθησης. Μέσω των φιλιαναγνωστικών πρακτικών τα παιδιά καθίστανται ικανά να κατανοούν και να διηγούνται ξανά μια ιστορία που άκουσαν ή διάβασαν με το δικό τους τρόπο. Εξασκούνται στην παράθεση γεγονότων με χρονική αλληλουχία, στην κατανόηση των συναισθημάτων των ηρώων και συνεπώς στην απόκτηση ενσυναίσθησης το οποίο αποτελεί σημαντικό επίτευγμα για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας που η σκέψη τους χαρακτηρίζεται έντονα από εγωκεντρισμό.

- Η ανάπτυξη συνεργατικής και επικοινωνιακής ικανότητας. Τα παιδιά συμμετέχοντας ως ομάδα σε δραστηριότητες σχετικές με το βιβλίο μαθαίνουν να επικοινωνούν και να συνεργάζονται για έναν κοινό σκοπό (όπως πχ. η δραματοποίηση μιας ιστορίας) , να ακούν και να σέβονται τη γνώμη του άλλου και όλα αυτά μέσα σε ένα κλίμα αποδοχής όπου όλες οι απόψεις είναι ισάξιες.

- Η δημιουργία κλίματος συντροφικότητας και δημιουργικότητας. Σταδιακά χτίζονται σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ των παιδιών και του εκπαιδευτικού και η ομάδα εκφράζεται δημιουργικά ενώ

ταυτόχρονα συνιστά πια μια ομάδα με κοινό χαρακτηριστικό την αγάπη για το βιβλίο. (κοινοτητα αναγνωστων)

2.2.2. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού αλλάζει και αναβαθμίζεται (ΕΚΕΒΙ, 2012) καθώς καθίσταται εμψυχωτής και αρωγός στην πρώτη αυτή επαφή των μικρών παιδιών με το βιβλίο παροτρύνοντάς τα να ασχοληθούν με τη λογοτεχνία ως μια ελεύθερη δραστηριότητα ενταγμένη στην καθημερινότητα και όχι ως υποχρέωση. Συγχρόνως δεν πρέπει να παραβλέπονται τα δικαιώματα του αναγνώστη σύμφωνα με τον Γάλλο συγγραφέα Daniel Pennac:

Το παιδί (και κάθε αναγνώστης) έχει δικαίωμα

1. Να μη διαβάζει
2. Να πηδάει σελίδες
3. Να μην τελειώνει ένα βιβλίο
4. Να το ξαναδιαβάζει
5. Να διαβάζει οτιδήποτε
6. Να ταυτίζει ένα βιβλίο με την πραγματικότητα
7. Να διαβάζει οπουδήποτε
8. Να το ξεφυλλίζει
9. Να διαβάζει μεγαλόφωνα
10. Να παραμένει σιωπηλό

Η επιλογή των αναγνωσμάτων πρέπει να γίνεται προσεχτικά με κριτήρια την ηλικία, την ιδιοσυγκρασία και τα ενδιαφέροντά τους και παράλληλα να είναι επίκαιρα και να διακρίνονται από διαθεματικότητα. Ακόμα και τα παιδιά που φαίνονται αδιάφορα για την ανάγνωση με το κατάλληλο βιβλίο (πχ. με ήρωες που μπορεί να ταυτιστούν, ή με αναφορές σε προσωπικές τους εμπειρίες) θα κινητοποιηθούν θετικά προς αυτήν (ΕΚΕΒΙ, 2011). Ο αριθμός των βιβλίων που προσφέρονται στα παιδιά για ανάγνωση πρέπει να είναι σχετικά μεγάλος ώστε να καλύπτει μεγάλο φάσμα ενδιαφερόντων. Το περιεχόμενό τους πρέπει να είναι τέτοιο ώστε να επιτρέπουν στο παιδί να επιστρατεύσει τη φαντασία του, να του

προσφέρει αφορμές για σκέψη μέσα από τις πράξεις των ηρώων και τους συμβολισμούς του ενώ ταυτόχρονα να του κρατά τεταμένο το ενδιαφέρον μέσω της πλοκής του και της εικονογράφησης του (Καρακίτσιο, 2012). Σύμφωνα με τον Καρακίτσιο (2012) η προετοιμασία των φιλαναγνωστικών δράσεων διέρχεται από 3 φάσεις:

1. 1^η φάση: Ανάγνωση και διερεύνηση του βιβλίου. Ο εκπαιδευτικός μαζί με τους μαθητές θέτουν ερωτήσεις ξεκινώντας από το εξώφυλλο και την εικονογράφηση σχετικά με το περιεχόμενο και την ταυτότητα του βιβλίου. Αφορμή για τις ερωτήσεις μπορεί να αποτελέσει οτιδήποτε κινητοποιεί τη σκέψη των μαθητών.
2. 2^η φάση: Αναζήτηση των απαντήσεων μέσω επεξεργασίας του κειμένου και των εικόνων. Κάποιες ερωτήσεις καλό είναι να επιδέχονται παραπάνω από μία απαντήσεις.
3. 3^η φάση: Οργάνωση δραστηριοτήτων σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών.

Οι σχετικές δραστηριότητες πρέπει να έχουν παιχνιδιές περιεχόμενο ώστε τα ίδια να επιδιώκουν τη συμμετοχή τους σε αυτές αβίαστα και αυθόρμητα.

Στη συνέχεια θα αναφερθούμε σε φιλαναγνωστικές δραστηριότητες που προτείνει το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου για παιδιά Νηπιαγωγείου και Δημοτικού σχολείου αλλά και σε άλλες που εφαρμόστηκαν κατά τα σχολικά έτη 2011-12 και 2012-13 σε ιδιωτικό εκπαιδευτήριο του Πειραιά σε ομάδες 20 παιδιών ηλικίας 4-5 ετών.

2.3. Φιλαναγνωστικές δραστηριότητες

Το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου προτείνει τις εξής δράσεις :

- Την ίδρυση και ενημέρωση σύγχρονων σχολικών βιβλιοθηκών

- Επισκέψεις συγγραφέων και εικονογράφων σε σχολικές μονάδες ώστε οι μαθητές να έρχονται σε επαφή με τον κόσμο της τέχνης, να απομυθοποιούν τους ανθρώπους που γράφουν και εικονογραφούν βιβλία θεωρώντας τους οικείους, να αλληλεπιδράσουν μαζί τους διατυπώνοντας ερωτήσεις και προβαίνοντας σε διάλογο με αυτούς.
- Συμμετοχή των σχολείων σε διαγωνισμούς σχετικούς με το βιβλίο

Κάποιες ενδεικτικές δραστηριότητες που προτείνει το ΕΚΕΒΙ (ΕΚΕΒΙ, 2012) και μπορεί κάθε εκπαιδευτικός μεμονωμένα να αξιοποιήσει είναι

- Η ύπαρξη γωνιάς αφήγησης μέσα στη σχολική αίθουσα, με χαλιά, μαξιλάρια και ένα γενικότερο ευχάριστο κλίμα όπου τα παιδιά μπορούν να διαβάσουν. Στο χώρο αυτό μπορεί να υπάρχουν εκτός από τα βιβλία, εικόνες συγγραφέων και οι τοίχοι να διακοσμούνται με ζωγραφιές των παιδιών εμπνευσμένες από κάτι που διάβασαν.
- Οι μαθητές να προδιατίθενται θετικά για την ώρα της ανάγνωσης δίνοντάς της ένα ελκυστικό όνομα
- Η ενσωμάτωση διάφορων μορφών τέχνης στις αναγνωστικές δραστηριότητες όπως μουσική (μουσική επένδυση κατά την αφήγηση), εικαστικά, θέατρο (δραματοποίηση της ιστορίας, θεατρικό παιχνίδι με αφορμή κάποια σκηνή του βιβλίου, παντομίμα, κουκλοθέατρο), πληροφορική.
- Παιχνίδια όπως: Ο ντετέκτιβ των βιβλίων κατά το οποίο ένα παιδί δίνει διάφορα στοιχεία στα υπόλοιπα παιδιά και εκείνα προσπαθούν να ανακαλύψουν σε ποιο γνωστό βιβλίο/παραμύθι αναφέρεται. Το βιβλιοπωλείο όπου ένα παιδί υποδύεται τον βιβλιοπώλη και αναλαμβάνει να προτείνει στα υπόλοιπα το κατάλληλο για αυτά βιβλίο σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που του θέτουν.
- Παιχνίδια με τις λέξεις και τις εικόνες ενός παραμυθιού όπως η ανάγνωση επιλεγμένων, επισημανσμένων λέξεων (για παιδιά πρωτοσχολικής ηλικίας) και η εύρεση παράγωγων και σύνθετων τους λέξεων. Η περιγραφή εικόνων και η σύνδεσή τους με το κείμενο. Τα σταυρόλεξα.
- Δημιουργία κόμικ βασισμένου σε ένα βιβλίο/παραμύθι

- Δημιουργία δικού τους παραμυθιού/βιβλίου σε συνεργασία με το δάσκαλο ως εμπνευστή
- Κατασκευή σελιδοδεικτών
- Παιχνίδια με την εξέλιξη της ιστορίας (ανατροπή, αλλαγή του τέλους, εμπλουτισμός με λεπτομέρειες)
- Μαγνητοφώνηση της αφήγησης από τα παιδιά και αναπαραγωγή της όποτε επιθυμούν.
- Δημιουργία μιας «λέσχης ανάγνωσης» στην οποία θα συμμετέχουν και οι γονείς των μαθητών. Μαθητές γονείς και δάσκαλος μπορούν να καθορίσουν συγκεκριμένη μέρα και ώρα συνάντησης κατά την οποία θα συζητούν για βιβλία που διάβασαν και θα ανταλλάσσουν απόψεις.
- Κατασκευή διαφημιστικού υλικού για ένα βιβλίο/παραμύθι (αφίσα, σποτάκι)
- Δημιουργία εφημερίδας με προτάσεις βιβλίων , ενημέρωση για νέες κυκλοφορίες κλπ

(EKEBI, 2011).

Κατά τη διάρκεια των σχολικών ετών 2011-12 και 2012-13 οι φιλιαναγνωστικές πρακτικές που εφαρμόστηκαν σε τμήματα προνηπίων και έτυχαν ενθουσιώδους αποδοχής από τους μαθητές ήταν οι εξής:

Παιχνίδι με αντικείμενα από τα παραμύθια: Σε ένα μπαούλο τοποθετούνταν διάφορα χαρακτηριστικά αντικείμενα παραμυθιών που είχαν αναγνωστεί το τελευταίο διάστημα στα παιδιά πχ. Ένα μήλο (Η χιονάτη και οι επτά νάνοι), ένα ζευγάρι βατραχοπέδιλα («Το παπάκι που δεν του άρεσαν τα ποδαράκια του» του Ευγένιου Τριβιζά,) χρωματιστά καλαμάκια («Ο φαλακρός σκαντζόχοιρος» του Ευγένιου Τριβιζά)κλπ. Κάθε παιδί έβγαζε ένα αντικείμενο από το μπαούλο και προσπαθούσε να κατονομάσει το παραμύθι που του θυμίζει αιτιολογώντας την απάντησή του. Κάποιες φορές ένα αντικείμενο μπορεί να παρέπεμπε σε παραπάνω από ένα παραμύθια, για αυτό το λόγο δεν υπήρχε μόνο μία σωστή απάντηση.

Ενθάρρυνση της ενεργής συμμετοχής των παιδιών κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης. Τα παιδιά ενθαρρύνονταν να αναλαμβάνουν ρόλους των ηρώων και

να μιμούνται τις κινήσεις ή/και τα λόγια τους τη στιγμή που γινόταν η αφήγηση της ιστορίας ώστε να μπουν στη θέση τους, να νιώσουν τα συναισθήματα τους και να καταλάβουν τις αντιδράσεις τους βιωματικά.

Τέλος, μετά από κάθε παραμύθι ακολουθούσε δραματοποίηση, θεατρικό παιχνίδι ή κουκλοθέατρο (ανάλογα με το διαθέσιμο χρόνο και τις διαθέσεις των παιδιών).

Προκειμένου οι φιλιαναγνωστικές πρακτικές που εφαρμόζονται στο σχολικό περιβάλλον να ευδοκιμίσουν πρέπει να υπάρχει και η κατάλληλη εμπύχωση από τον εκπαιδευτικό. Ακόμα και οι λέξεις που θα χρησιμοποιηθούν για να περιγράψουν την ώρα της φιλιαναγνωσίας πρέπει να παραπέμπουν περισσότερο στο παιχνίδι παρά στο διάβασμα. Κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων καλό είναι να υπάρχει ποικιλία αναγνωσμάτων ώστε τα παιδιά να έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν αυτό που τους ενδιαφέρει περισσότερο.

Κατά την προσέγγιση ενός λογοτεχνικού κειμένου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι διαφορές του εν συγκρίσει με ένα επικοινωνιακό ή πληροφοριακό κείμενο. Το λογοτεχνικό κείμενο διακρίνεται για το συμβολικό του λόγο και τα φανταστικά στοιχεία που έχουν ως σκοπό ένα αισθητικό αποτέλεσμα και την παρακίνηση του αναγνώστη να ταυτιστεί με τους ήρωες και τις καταστάσεις και να συμμετέχει ενεργά στην ανάγνωση (Κατσίκη –Γκίβαλου, 2012). Σύμφωνα με τον Wolfgang Iser βασική αιτία που προκαλεί την αναγνωστική δραστηριοποίηση του ατόμου κάθε ηλικίας αποτελεί η διάψευση των προσδοκιών που διαμορφώνει ο αναγνώστης (Κατσίκη –Γκίβαλου, 2012). Όταν ξεκινάει κάποιος να διαβάζει ένα λογοτεχνικό κείμενο έχει ήδη δημιουργήσει κάποιες προσδοκίες για την εξέλιξη της ιστορίας από τον τίτλο ή από την περίληψη στο οπισθόφυλλο. Ο αναγνώστης προβαίνει σε προβλέψεις σχετικά με το τι πρόκειται να συμβεί και κάποιες από αυτές επιβεβαιώνονται ενώ κάποιες άλλες διαψεύδονται. Αυτή η διαδικασία προκαλεί το ενδιαφέρον του αναγώστη και του παρέχει εσωτερικά κίνητρα για να συνεχίσει την ανάγνωση. Το ίδιο ισχύει και για τους ανήλικους αναγνώστες, οι οποίοι όμως πρέπει να εμπλέκονται βιωματικά σε αυτή τη διαδικασία μέσα από παιχνιδιώδεις δραστηριότητες που σκοπό έχουν αφενός την κατανόηση του κειμένου και αφετέρου την αισθητική καλλιέργεια. Μέσω των λογοτεχνικών

κειμένων τα παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας γνωρίζουν τις δυνατότητες της γλώσσας, επιστρατεύουν τη φαντασία τους και εξελίσσουν τη δημιουργικότητά τους, ταυτίζονται με ήρωες και αναπτύσσουν την ενσυναίσθηση (Κατσίκη –Γκίβαλου, 2012).

2.4. Η χρήση ΤΠΕ στην προσχολική εκπαίδευση

Σύμφωνα με τη σύγχρονη παιδαγωγική επιστήμη υπάρχουν έξι βασικές διδακτικές αρχές στις οποίες βασίζεται ο σχεδιασμός της διδασκαλίας. Οι αρχές αυτές αποτελούν κανόνες οι οποίοι είναι ευπροσάρμοστοι ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εκάστοτε μαθητικής ομάδας και του διδακτικού αντικειμένου:

1. Η αρχή της αυτενέργειας. Οι ρόλοι του εκπαιδευτικού – πομπού και του μαθητή – δέκτη αμφισβητούνται και καταργούνται. Ο πρώτος οφείλει να σχεδιάζει τη διδασκαλία με τέτοιο τρόπο ώστε ο δεύτερος να είναι ανεξάρτητος και να μπορεί να δράσει αυθόρμητα κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων. Η αρχή της αυτενέργειας βασίζεται στην αυτοδιάθεση του μαθητή.
2. Η αρχή της εποπτικότητας. Μέσω των αισθήσεων του ο μαθητής καλείται να αντιληφθεί τα ερεθίσματα που δέχεται και να τα ερμηνεύσει. Η εποπτικότητα ταυτίζεται με την έννοια της εμπειρίας και σε αυτή βασίζεται η χρήση οπτικο-ακουστικών μέσων στη διδασκαλία.
3. Η αρχή της μαθητοκεντρικότητας. Ο δάσκαλος κατά το σχεδιασμό της διδασκαλίας και κατά την υλοποίησή της πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα χαρακτηριστικά της ηλικίας των μαθητών (όταν η διδασκαλία αφορά σε ανήλικους μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) και την ιδιαιτερότητα της παιδικής ηλικίας (όταν αφορά σε παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας) αλλά και τα ατομικά χαρακτηριστικά και τα ενδιαφέροντα του κάθε μαθητή είτε πρόκειται για ομάδα ανήλικων είτε για ομάδα ενήλικων μαθητών.
4. Η αρχή της εγγύτητας προς τη ζωή. Η μάθηση δεν είναι αυτοσκοπός αλλά αποτελεί εφόδιο που άμεσα ή έμμεσα θα αξιοποιηθεί στην καθημερινή ζωή των μαθητών και θα τη διευκολύνει

5. Η αρχή της άσκησης και της εμπέδωσης. Για να κατακτήσει ο μαθητής τη γνώση πρέπει να την εφαρμόσει και μέσω της επανάληψης της χρήσης της να την εμπεδώσει.

6. Η αρχή της εργασίας. Απαραίτητη προϋπόθεση για να εμπειρωθεί η γνώση είναι η εργασία του μαθητή με τη μορφή χειρωνακτικής εργασίας και κατασκευών.

(Νημά & Καψάλης, 2002)

Οι αρχές αυτές πρέπει να διέπουν κάθε σχέδιο μαθήματος είτε χρησιμοποιούνται σε αυτό ΤΠΕ είτε όχι. Η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση είναι μια διαδεδομένη καθώς αποτελούν απαραίτητα εργαλεία που διευκολύνουν την εκπαιδευτική διαδικασία και επιτρέπουν την ταχύτατη αναζήτηση των πληροφοριών, τη διάδοσή τους, την επεξεργασία τους και την επικοινωνία μεταξύ ανθρώπων που η γεωγραφική απόσταση δεν θα τους την επέτρεπε διαφορετικά. (Σολομωνίδου, 2006) Παράλληλα, οι διδακτικές αρχές που προαναφέρθηκαν είναι δυνατόν να εφαρμοστούν σε ένα τεχνολογικά υποστηριζόμενο περιβάλλον μάθησης ίσως με μεγαλύτερη αποδοτικότητα σε σχέση με ένα παραδοσιακό περιβάλλον μάθησης χάρη στις πολλαπλές δυνατότητες που προσφέρουν.

Όσον αφορά τη χρήση των ΤΠΕ στην Προσχολική Εκπαίδευση αυτή έχει πολλαπλά οφέλη καθώς καθιστά τη μάθηση βιωματική, ευχάριστη, πλούσια σε εποπτικό υλικό και παρέχει ευκαιρίες για αυτενέργεια και άμεση συμμετοχή στη διαδικασία της μάθησης. Ταυτόχρονα συντελεί στην εξέλιξη διάφορων τομέων ανάπτυξης των παιδιών όπως:

1. Στη νοητική ανάπτυξη: Εκτός από την εκμάθηση της βασικής χρήσης του ηλεκτρονικού υπολογιστή, που από μόνη της αποτελεί ένα νοητικό επίτευγμα, η επιτέλεση δραστηριοτήτων μέσω αυτού βοηθά τα παιδιά να αναπτύξουν βασικές νοητικές λειτουργίες όπως η παρατηρητικότητα, η μνήμη, η αντίληψη και η προσοχή.

2. Στη γλωσσική ανάπτυξη: Τα παιδιά εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους με έννοιες που αφορούν σε νέες τεχνολογίες. Παράλληλα, μέσω των στοχευμένων δραστηριοτήτων τα παιδιά σταδιακά αποκτούν και αναπτύσσουν τη φωνολογική επίγνωση, αναγνωρίζουν οπτικά και ακουστικά τα γράμματα της αλφαβήτου, ενώ

ταυτόχρονα εξοικειώνονται και πειραματίζονται με τη γραφή μέσω του ηλεκτρολογίου.

3. Στην κοινωνική και στη συναισθηματική ανάπτυξη : Προωθείται η συνεργατική μάθηση κι έτσι οι μαθητές αποκτούν κοινωνικές δεξιότητες όπως η εκμάθηση και τήρηση κανόνων, ο σεβασμός της άποψης του άλλου, η ικανοποίηση που προσφέρει η ομαδική εργασία και συγχρόνως η απόκτηση αυτογνωσίας και η συνειδητοποίηση των ατομικών ορίων και των δυνατοτήτων.

4. Στην ψυχοκινητική ανάπτυξη : Τέλος, τα νήπια αναπτύσσουν ψυχοκινητικές δεξιότητες, καθώς εξασκούνται στο λεπτό χειρισμό αντικειμένων (κίνηση ποντικιού, χρήση ηλεκτρολογίου) και στο συντονισμό των κινήσεων ματιού – χεριού.

(Ντολιοπούλου, 1999)

2.4.1. Φιλαναγνωσία και ΤΠΕ.

Στο πρώτο μέρος της παρούσας εργασίας αναφερθήκαμε στην έννοια της φιλαναγνωσίας και στις δραστηριότητες που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο εκπαιδευτικός στην τάξη προκειμένου να την αναπτύξει στους μαθητές του. Στο σύνολό τους οι προαναφερθείσες δραστηριότητες δεν ενέπλεκαν τη χρήση των ΤΠΕ, καθώς αυτές είναι συνυφασμένες με τη διδασκαλία των θετικών επιστημών και η διδασκαλία μαθημάτων όπως η Γλώσσα και η Λογοτεχνία δεν υποστηρίζεται συχνά τεχνολογικά. Τα τελευταία χρόνια όμως φαίνεται πως τα δεδομένα αλλάζουν καθώς πολλά λογοτεχνικά βιβλία βρίσκονται σε ψηφιακή μορφή ενώ η χρήση των e-books (ηλεκτρονικά βιβλία) και των audio books (ηχητικά βιβλία) αξιοποιούνται ολοένα και περισσότερο (Τζιάβας & Ραγκούση, 2012).

Στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία έχουν γίνει κάποιες δράσεις άσκησης φιλαναγνωσίας με τη χρήση των ΤΠΕ. Το εργαστήριο Πληροφορικής του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Αθήνας δημιούργησε το εκπαιδευτικό λογισμικό «Με τα φτερά του Πήγασου» το οποίο στόχευε στην καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας σε παιδιά δημοτικού, ενώ τη σχολική χρονιά 2000-2001 το 1^ο Δημοτικό σχολείο Ακράτας διοργάνωσε τη

«Βιβλιοπαμφαγωνία», ένα λογοτεχνικό διαγωνισμό για παιδιά μέσω του διαδικτύου (Τζιάβας & Ραγκούση, 2012).

Σημαντική πρωτοβουλία για την εμπλοκή των ΤΠΕ στις φιλαναγνωστικές δραστηριότητες συντελέστηκε από το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (ΕΚΕΒΙ) και οι καινοτόμες δράσεις, οι οποίες παρουσιάστηκαν και στο e-LearningExpo τον Οκτώβριο του 2012, περιελάμβαναν:

- Τη δημιουργία ψηφιακών ηχογραφημένων ιστοριών (βιβλίων και παραμυθιών)
- Τη δημιουργία ψηφιακών φακέλων για τα παιδιά όπου το παιδί μπορεί να συμμετέχει σε ψηφιακά παιχνίδια και δραστηριότητες που αφορούν σε διάφορα γνωστικά πεδία και παράλληλα αναπτύσσουν τη φιλαναγνωσία
- Την ψηφιακή συνάντηση μαθητών – δημιουργών.

Επιπροσθέτως, σημαντικές πρωτοβουλίες από το ΕΚΕΒΙ για την ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας είναι η δημιουργία και λειτουργία του ιστότοπου www.mikrosanagnostis.gr στον οποίο γονείς, εκπαιδευτικοί και μαθητές έχουν τη δυνατότητα:

- Να επιλέξουν ένα βιβλίο από όσα προτείνει ο ιστότοπος σύμφωνα με τα κριτήρια που έχει επιλέξει ο χρήστης (π.χ. ηλικία)
- Να βρουν βιβλιοθήκες
- Να ακούσουν αφηγήσεις ιστοριών από γνωστούς ηθοποιούς
- Να διαβάσουν συνεντεύξεις από συγγραφείς και εικονογράφους
- Να ενημερωθούν για εκδηλώσεις σχετικά με το βιβλίο που τυχόν έχουν διοργανωθεί
- Να ενημερωθούν για ένα θέμα που ίσως τους ενδιαφέρει και στη συνέχεια να ολοκληρώσουν δραστηριότητες σχετικά με αυτό (όπως πχ. Παζλ)
- Να γράψουν μια ιστορία και να συμμετέχουν σε σχετικό διαγωνισμό

Επίσης, στον ιστότοπο του ΕΚΕΒΙ (<http://www.philanagnosia.gr> και <http://www.biblionet.gr>)

λειτουργούν οι εξής υπηρεσίες:

- Βιβλιονέτ: Περιέχει όλη την τρέχουσα ελληνική βιβλιοπαραγωγή (όπου ο χρήστης μπορεί να αναζητήσει ένα βιβλίο με κριτηρία τον τίτλο, το συγγραφέα, τις εκδόσεις κλπ., να δει τις πιο πρόσφατες κυκλοφορίες, να ενημερωθεί για εκδηλώσεις, σε όλη την Ελλάδα σχετικά με τη λογοτεχνία)
- Παρατηρητήριο ψηφιακού βιβλίου: περιλαμβάνει υπηρεσίες ενημέρωσης, επιμόρφωσης και παρέμβασης για το e-book
- Πολιτιστική ατζέντα: Πρόκειται για ημερολόγιο εκδηλώσεων σχετικά με το βιβλίο
- Ιστολόγιο: αποτελεί ένα βήμα διαλόγου για τους νέους Έλληνες συγγραφείς

(<http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=RESOURCE&cresrc=10643&cnode=351>)

Τέλος, στο πανελλήνιο συνέδριο “Η Ποιότητα στην Εκπαίδευση, Τάσεις και Προοπτικές” 11-13 Μαΐου 2012 οι Τζιάβας Αριστείδης και Ραγκούση Μαρία παρουσίασαν μία πρωτότυπη προσέγγιση για την ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας μέσω Ιστότοπων Google. Συγκεκριμένα δημιουργήθηκε ο ιστότοπος «Ταξίδι στη χώρα του βιβλίου» (<https://sites.google.com/site/taxidistechoratoubibliou>.) που σκοπό είχε να φέρει σε επαφή το μικρό μαθητή με τη λογοτεχνία μέσα από μια ψηφιακή εφαρμογή εύχρηστη, ευχάριστη και διαδραστική (Τζιάβας & Ραγκούση, 2012).

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο Smart Notebook το οποίο αξιοποιήθηκε για τη δημιουργία φιλαναγνωστικών δραστηριοτήτων για παιδιά προσχολικής ηλικίας (4-6 ετών) και θα το παρουσιάσουμε στη συνέχεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Παρουσίαση του Smart Notebook

3.1. Το notebook γενικά

Το Smart Notebook αποτελεί ένα λογισμικό το οποίο δίνει στον εκπαιδευτικό τη δυνατότητα να δημιουργήσει παρουσιάσεις, να προβάλει οπτικοακουστικό υλικό, να δημιουργήσει αλληλεπιδραστικές ασκήσεις για τους μαθητές κ.α. Χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με το διαδραστικό πίνακα Smart Board και εφόσον ο χρήστης έχει στην κατοχή του το σειριακό αριθμό του πίνακα μπορεί να κατεβάσει και να εγκαταστήσει την εφαρμογή δωρεάν από το διαδίκτυο. Επιπλέον, υπάρχει η έκδοση Smart Notebook Express η οποία αποτελεί έκδοση των βασικών χαρακτηριστικών του Notebook και μπορεί να τη χρησιμοποιήσει κάποιος δωρεάν online χωρίς να χρειάζεται εγκατάσταση στον υπολογιστή και μπορεί να αξιοποιηθεί με οποιοδήποτε διαδραστικό πίνακα.

Το Smart Notebook αποτελεί ένα εύχρηστο εργαλείο παρουσιάσεων, καταγραφής μαθήματος, διαδραστικών εφαρμογών και κατασκευής εκπαιδευτικού λογισμικού που μπορεί να το αξιοποιήσει οποιοσδήποτε κατέχει βασικές γνώσεις χρήσης ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά στη χρήση του ως εργαλείο παρουσιάσεων, το Smart Notebook διαθέτει μορφοποίηση κειμένου, ενσωμάτωση εικόνας, ήχου ή/και βίντεο, αυτόματη κίνηση αντικειμένων, εφέ εναλλαγής. Αυτό όμως που το διαφοροποιεί από ένα κοινό εργαλείο παρουσιάσεων είναι ότι διαθέτει έτοιμο εκπαιδευτικό υλικό (ασκήσεις και εργαλεία) καθώς σχεδιάστηκε ειδικά για τη χρήση του στην εκπαίδευση και επιτρέπει τη διαμόρφωση των έτοιμων ασκήσεων σύμφωνα με το εκάστοτε διδακτικό αντικείμενο αλλά και τη δημιουργία νέων ασκήσεων από τον εκπαιδευτικό.

Τέλος, αξιοσημείωτο είναι πως υπάρχει η δυνατότητα βιντεοσκόπησης ενός ολόκληρου μαθήματος με αποτέλεσμα αυτό να μπορεί να επαναχρησιμοποιηθεί και άλλες φορές από τον εκπαιδευτικό σε διαφορετικές σχολικές τάξεις.

Η σπουδαιότερη ιδιότητα του λογισμικού έγκειται στο γεγονός ότι δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να αλληλεπιδρούν με το διδακτικό αντικείμενο μέσω της αφής και με αυτό τον τρόπο το μάθημα γίνεται περισσότερο ελκυστικό και συνεπώς πιο αποδοτικό. Ειδικότερα για τους μικρούς μαθητές προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας αποτελεί πηγή ενθουσιασμού που έχει ως αποτέλεσμα την παρώθηση των μικρών μαθητών για μάθηση και την παροχή κινήτρων για την ενεργό συμμετοχή τους.

3.2. Οδηγός χρήσης

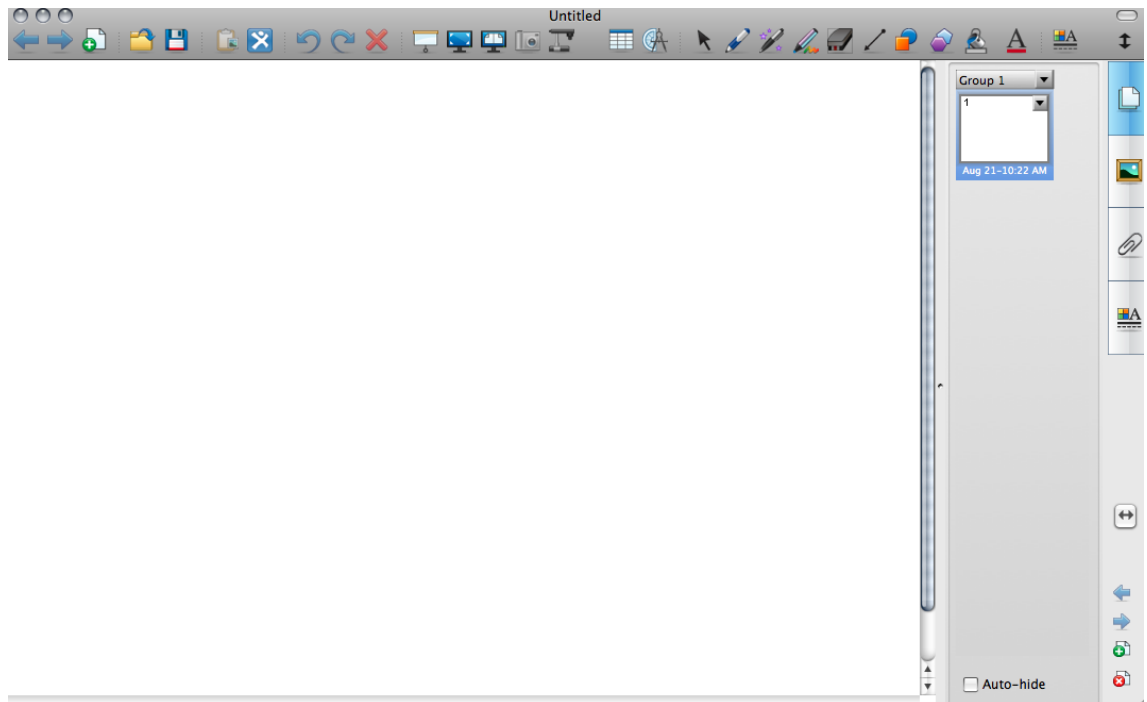
3.2.1. Γενικά.

Όπως προαναφέρθηκε το Smart Notebook αποτελεί ένα λογισμικό που χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με το διαδραστικό πίνακα της Smart για τη δημιουργία μαθημάτων και παρουσιάσεων. Κάθε αρχείο .notebook περιέχει μια αλληλουχία σελίδων και κάθε σελίδα διαθέτει τις δικές της ιδιότητες και ρυθμίσεις τις οποίες ο χρήστης μπορεί να διαμορφώσει ανά πάσα στιγμή. Σε κάθε σελίδα ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να προσθέσει γεωμετρικά σχήματα, αντικείμενα ελεύθερου σχεδίου, γραμμές, κείμενο, γραφικά, πίνακες, αρχεία Flash κ.α. Η αποθήκευση μπορεί να γίνει σε τέτοια μορφή ώστε το αρχείο να ανοίγει σε όλα τα λογισμικά (Windows, Mac OS, Linux) και υπάρχει η δυνατότητα να εξαχθεί σε μορφή Html ή Pdf.

3.2.2. Ξεκινώντας.

Προκειμένου να ανοίξει το πρόγραμμα, αφού το έχει εγκατασταθεί στον υπολογιστή, επιλέγεται το εικονίδιο της εφαρμογής και ανοίγει το παράθυρο του

προγράμματος:

Εικόνα 3.1: Αρχική Σελίδα ενός αρχείου .notebook

Όπως φαίνεται στην Εικόνα 3.1. το παράθυρο που ανοίγει αμέσως μετά την έναρξη της εφαρμογής αποτελείται από τρία μέρη. Στο κέντρο του παραθύρου βρίσκεται η λευκή επιφάνεια που αντιπροσωπεύει τη σελίδα που στη δεδομένη στιγμή επεξεργάζεται ο χρήστης στην οποία έχει τη δυνατότητα να τοποθετήσει και να επεξεργαστεί τα αντικείμενα που θα χρησιμοποιήσει στην παρουσίασή του. Στη δεξιά πλευρά βρίσκεται η περιοχή όπου οργανώνεται η δομή της παρουσίασης. Εκεί υπάρχουν τα εξής εικονίδια με την αντίστοιχη λειτουργία:

Πίνακας 3.1. : Επεξήγηση εικονιδίων ενός αρχείου .notebook

Κουμπί	Λεκτικό	Λειτουργία
	Page sorter / Ταξινόμηση σελίδων	Παρουσίαση μικρογραφιών των σελίδων που υπάρχουν στο συγκεκριμένο .notebook αρχείο. Ο χρήστης έχει στη διάθεσή του όλες της σελίδες που έχει δημιουργήσει στο αρχείο και πατώντας πάνω στη μικρογραφία της καθεμιάς προβάλλεται η αντίστοιχη σελίδα. Επιπλέον, μπορεί να μετακινήσει τις σελίδες για να αλλάξει την αλληλουχία τους, να μετακινήσει αντικείμενα από τη μία σελίδα στην άλλη, να διαγράψει αντικείμενα, να κλωνοποιήσει μια σελίδα, να εμφανίσει όλες τις συνδέσεις μιας σελίδας, να εφαρμόσει σκίαση σε όποια/ες επιλέξει, να αποθηκεύσει κάποια σελίδα στη Συλλογή και τέλος να ομαδοποιήσει κάποιες σελίδες και να τις επεξεργάζεται ως ομάδα.
	Gallery / Συλλογή	Στη συλλογή ο χρήστης μπορεί να βρει εικόνες, αρχεία flash, εικόνες φόντου, πολυμέσα, έτοιμες διαδραστικές δραστηριότητες στις οποίες ο εκπαιδευτικός μπορεί να προσθέσει το δικό του υλικό, και τέλος μπορεί να αποκτήσει πρόσβαση σε online πηγές για περαιτέρω υλικό
	Attachments/ Συνημμένα.	Ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να επισυνάψει ένα αρχείο ή ένα σύνδεσμο στη σελίδα.
	Properties /Ιδιότητες.	Ο χρήστης μπορεί να διαμορφώσει τα αντικείμενα μιας σελίδας όπως πχ. Να αλλάξει το πάχος, το στυλ και το χρώμα γραμμών, τη γραμματοσειρά, τη διαφάνεια και τα εφέ πλήρωσης ενός αντικειμένου.

Στο πάνω μέρος του παράθυρου υπάρχει η γραμμή εργασιών στην οποία ο χρήστης έχει τις επιλογές που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

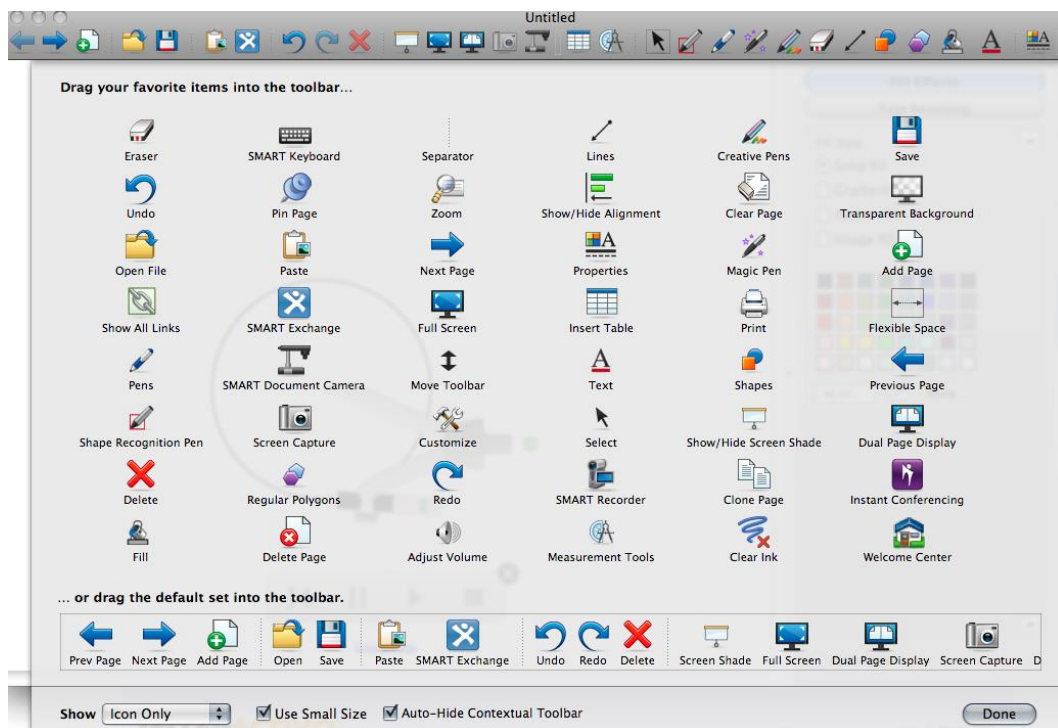
Πίνακας 3.2. : Κουμπιά της γραμμής εργασιών σε ένα αρχείο .notebook

Κουμπί	Εντολή	Ενέργεια
	Previous Page/ Προηγούμενη σελίδα	Προβολή της προηγούμενης σελίδας του ίδιου αρχείου
	Next Page/ Επόμενη σελίδα	Προβολή της επόμενης σελίδας του ίδιου αρχείου
	Insert Blank Page/ Εισαγωγή σελίδας	Εισαγωγή νέας, κενής σελίδας στο αρχείο
	Open Document/ Άνοιγμα αρχείου	Άνοιγμα ενός .notebook file που έχει ήδη δημιουργηθεί και αποθηκευθεί στον
	Save Document/Αποθήκευση αρχείου	Αποθήκευση του αρχείου
	Paste/ Επικόλληση	Επικόλληση περιεχομένου στη σελίδα
	Smart exchange	Εαν υπάρχει σύνδεση στο διαδίκτυο με το κουμπί αυτό ανοίγει αυτόματα η σελίδα http://exchange.smarttech.com/#tab=0 η οποία αποτελεί μια βάση ανταλλαγής μαθημάτων που έχουν υλοποιηθεί στι Notebook
	Undo / Αναίρεση	Ακύρωση της τελευταίας ενέργειας.
	Redo / Επανάληψη	Επανάληψη της τελευταίας ενέργειας που ακυρώθηκε με την επιλογή “Αναίρεση”.
	Delete / Διαγραφή	Διαγραφή των επιλεγμένων αντικειμένων.
	Screen Shade / Σκίαση οθόνης	Πρόσθεση σκίασης στη σελίδα.
	Full Screen/ Πλήρης οθόνη	Προβολή της συγκεκριμένης σελίδας σε πλήρη οθόνη.
Κουμπί	Εντολή	Ενέργεια
	Dual Page Mode / Προβολή διπλής σελίδας	Προβολή δύο σελίδων στο ίδιο παράθυρο ταυτόχρονα.
	Screen Capture / Καταγραφή οθόνης	Εμφανίζεται το εργαλείο καταγραφής οθόνης.
	SMART Document Camera/	Εισαγωγή εικόνας από την κάμερα Smart
	Insert Table/ Εισαγωγή πίνακα	Εισαγωγή πίνακα στη σελίδα.
	Select/ Επιλογή	Επιλογή αντικειμένων στη συγκεκριμένη σελίδα.
	Pens/ Πένες	Σχεδιασμός ελεύθερου σχεδίου.
	Magic Pen/ Μαγική πένα	Δημιουργία αντικειμένων ελεύθερου σχεδίου που σταδιακά χάνονται.

	Creative Pen/ Δημιουργική πένα	Σχεδιασμός ελεύθερου σχεδίου με τη δημιουργική πένα
	Eraser / Γόμα	Σβήσιμο αντικειμένων.
	Lines/ Γραμμές	Σχεδιασμός ίσιας γραμμής.
	Shapes/ Σχήματα	Σχεδιασμός σχημάτων.
	Regular Polygons/ Κανονικά πολύγωνα	Εισαγωγή κανονικών πολυγώνων.
	Measurement Tools	Χρήση εργαλείων όπως: χάρακας, διαβήτη, μοιρογνωμόνιο.
	Fill / Γέμισμα	Επιλέγεται ένα εφέ και εφαρμόζεται στα αντικείμενα της σελίδας.
Κουμπι	Εντολή	Ενέργεια
	Text/ κείμενο	Μορφοποίηση του κειμένου
	Properties/ Ιδιότητες	Προβολή των ιδιοτήτων
	Move Toolbar/ Μετακίνηση της γραμμής εργασιών	Μετακίνηση της γραμμής εργασιών στην κορυφή ή στο τέλος της οθόνης

Κάνοντας δεξί κλικ πάνω στη γραμμή εργασιών εμφανίζεται ένα παράθυρο με επιπλέον επιλογές. Αν ο χρήστης χρησιμοποιεί κάποιες από αυτές συχνά, έχει τη δυνατότητα να τις σύρει στη γραμμή εργασιών ώστε να έχει εύκολη πρόσβαση σε αυτές.

Εικόνα 3.2: Επιπλέον εντολές για τη γραμμή εργασιών σε ένα αρχείο .notebook

Στον παρακάτω πίνακα συνοψίζονται οι επιπλέον εντολές που έχει στη διάθεσή του ο χρήστης

Πίνακας 3.3.: Εντολές

Κουμπί	Εντολή	Ενέργεια
	Insert Question/ Εισαγωγή ερώτησης	Εισαγωγή ερώτησης στη σελίδα
	Adjust Volume / Ρύθμιση ήχου	Ρυθμίζεται η ένταση του ήχου του υπολογιστή .
	Print/ Εκτύπωση	Εκτύπωση του αρχείου
	Zoom / Εστίαση	Εστίαση σε συγκεκριμένο σημείο της επιφάνειας
	Show All Links /Προβολή όλων των συνδέσμων	Επισημαίνονται όλοι οι σύνδεσμοι που έχουν προστεθεί στη σελίδα
	Customize /Προσαρμογή	Προσαρμογή της γραμμής εργασιών ώστε να περιλαμβάνει τις εντολές που ο χρήστης
	Welcome Center	Άνοιγμα του Welcome Center.
	SMART Keyboard / Πληκτρολόγιο	
	SMART Recorder	Εκκίνηση του SMART Recorder.
	Clear Page / Καθαρισμός σελίδας	Σβήσιμο όλων των αντικειμένων που σχεδιάστηκαν ή τοποθετήθηκαν στη σελίδα
	Show/Hide Alignment/ Ευθυγράμμιση	Προβολή συντεταγμένων ώστε να ευθυγραμμίσει ο χρήστης τα αντικείμενα που τοποθετήσε στη
	Clone Page /	Δημιουργία αντίγραφου της επιλεγμένης σελίδας

3.2.3. Η επεξεργασία ενός αρχείου .notebook.

Επεξεργάζοντας ένα αρχείο .notebook ο χρήστης μπορεί να προβεί στις εξής ενέργειες:

- Δημιουργία ενός νέου αρχείου
- Άνοιγμα ενός υπάρχοντος αρχείου που έχει αποθηκευθεί στον υπολογιστή
- Αποθήκευση αρχείου
- Εκτύπωση αρχείου

3.2.4. Η επεξεργασία μιας σελίδας σε ένα αρχείο .notebook.

Όπως προαναφέρθηκε κάθε αρχείο .notebook αποτελείται από αυτοτελείς σελίδες. Κατά την επεξεργασία κάθε σελίδας ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να προβεί στις εξής ενέργειες:

- Προβολή σελίδας
- Εισαγωγή νέας σελίδας
- Κλωνοποίηση μιας σελίδας
- Διαγραφή σελίδας
- Αλλαγή του φόντου σε μία σελίδα
- Επέκταση μιας σελίδας
- Μετονομασία μιας σελίδας
- Αναδιάταξη των σελίδων
- Σκίαση σελίδας

3.2.5. Τα αντικείμενα σε ένα αρχείο .notebook.

Ως αντικείμενο ενός αρχείου .notebook ορίζεται κάθε στοιχείο που προστίθεται στις σελίδες του αρχείου. Τα αντικείμενα διακρίνονται σε δύο κατηγορίες, σε αυτά που δημιουργεί ο χρήστης μέσω των εργαλείων που του παρέχει η εφαρμογή (εργαλεία σχεδίου και γραφής) και σε αυτά που τοποθετούνται στις σελίδες από τη Συλλογή, από τα συνημμένα και από άλλες πηγές του διαδικτύου. Αντικείμενα που δημιουργεί ο χρήστης αποτελούν:

- Η γραφή με πένα
- Η γραφή με δημιουργική πένα
- Το σχήμα
- Ο πίνακας
- Η γραμμή
- Το κείμενο.

Οι λειτουργίες που μπορεί να λάβουν χώρα κατά τη δημιουργία αντικειμένων από το χρήστη με τη βοήθεια της γραμμής εργασιών:

- Σχεδιασμός αντικειμένων
- Σχεδιασμός αντικειμένων χρησιμοποιώντας τη δημιουργική πένα
- Δημιουργία σχημάτων
- Δημιουργία γραμμών
- Δημιουργία κειμένου
- Εισαγωγή γραφικών
- Εισαγωγή αρχείου Flash
- Πρόσθεση συνδέσμου στα αντικείμενα
- Προσθήκη ήχου στα αντικείμενα
- Τοποθέτηση κίνησης σε ένα αντικείμενο

Αντικείμενα που προστίθενται από τη Συλλογή ή τα συνημμένα μπορεί να αποτελέσουν:

- Κείμενο
- Εικόνα
- Ήχος
- Αρχείο Flash
- Αρχείο Flash Video

Ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να επεξεργαστεί τα αντικείμενα μιας σελίδας του αρχείου με τους εξής τρόπους:

- Ομαδοποίηση αντικειμένων
- Κλείδωμα αντικειμένου
- Αντικείμενα κρυμμένα πίσω από κλειδωμένα αντικείμενα
- Μετακίνηση αντικειμένων στην ίδια σελίδα
- Μετακίνηση αντικειμένων σε άλλη σελίδα
- Ευθυγράμμιση αντικειμένων
- Αλλαγή μεγέθους αντικειμένων
- Περιστροφή αντικειμένων

Επιπλέον, επιλέγοντάς τα, οι λειτουργίες στις οποίες μπορεί να προβεί είναι οι εξής:

- Αποκοπή
- Αντιγραφή
- Επικόλληση
- Αλλαγή των ιδιοτήτων
- Κλωνοποίηση
- Σβήσιμο
- Διαγραφή

3.2.6. Εισαγωγή και επεξεργασία πίνακα.

Υπάρχει η δυνατότητα προσθήκης πίνακα στη σελίδα και οι ενέργειες που μπορεί να επιτελεστούν είναι:

- Εισαγωγή πίνακα
- Σχεδιασμός πίνακα
- Πρόσθεση αντικειμένου στον πίνακα
- Επιλογή πίνακα, κελιών, γραμμών, σειρών και στηλών
- Μετακίνηση πίνακα
- Αλλαγή ιδιοτήτων του πίνακα
- Αλλαγή μεγέθους του πίνακα
- Πρόσθεση και μετακίνηση στηλών , γραμμών ή κελιών
- Διαχωρισμός κελιών
- Διαγραφή πίνακα

3.2.7. Ταξινόμηση σελίδων.

Ο χρήστης επιλέγει το αντίστοιχο εικονίδιο και μπορεί να προβεί στις ενέργειες που προαναφέρθηκαν στον Πίνακα 3.1. (προβολή σελίδων , καθαρισμός, κλωνοποίηση, διαγραφή, μετονομασία, αλλαγή αλληλουχίας, μετακίνηση των αντικειμένων τους, ομαδοποίηση).

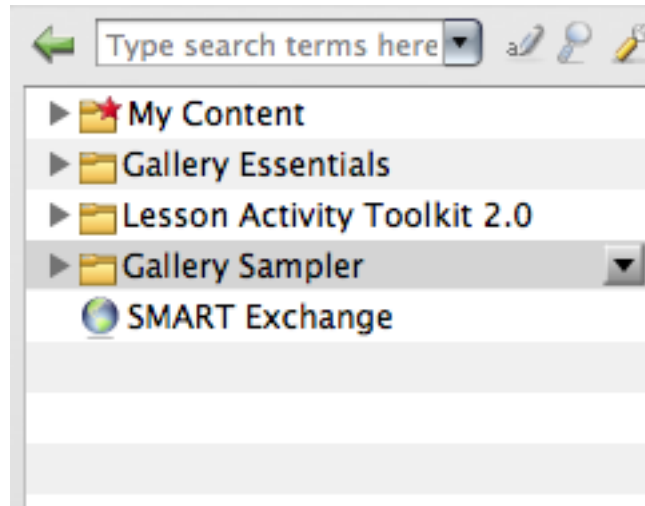
Ομαδοποίηση σελίδων:

Όταν το αρχείο αποτελείται από πολλές σελίδες χρήσιμο είναι να ομαδοποιούνται ώστε να εντοπίζονται και να επεξεργάζονται με μεγαλύτερη ευκολία. Για να ομαδοποιηθούν κάποιες σελίδες επιλέγεται το εικονίδιο προκειμένου να ανοίξει η ταξινόμηση σελίδων και στη συνέχεια επιλέγεται το κουμπί groups / ομάδες και edit groups/ επεξεργασία ομάδων. Σε κάθε ομάδα ο χρήστης μπορεί να δώσει ένα όνομα π.χ ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο στο οποίο αναφέρονται οι δραστηριότητες (γλώσσα, μαθηματικά κλπ) και η διαδικασία εύρεσης και επεξεργασίας γίνονται ευκολότερες.

3.2.8. Συλλογή.

Η Συλλογή/ Gallery αποτελείται από τα εξής μέρη:

- My content/ Το περιεχόμενό μου
- Gallery essentials / Βασικά στοιχεία συλλογής
- Lesson activity toolkit
- Gallery sampler / Δείγματα συλλογής
- Smart Exchange

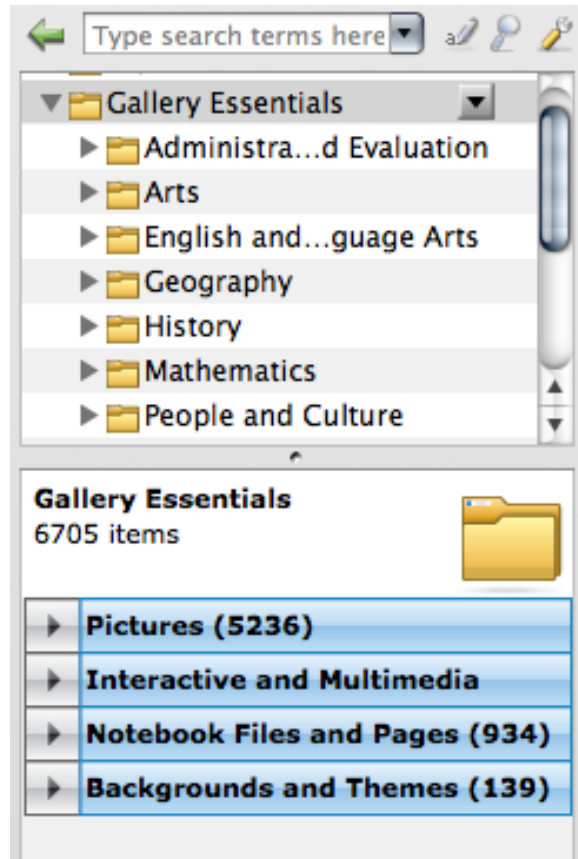

Εικόνα 3.3: Η Συλλογή / Gallery

Όπως φαίνεται στην Εικόνα 3.3. στην κορυφή του παράθυρου της συλλογής υπάρχει ειδικό πεδίο γρήγορης αναζήτησης για τη διευκόλυνση εύρεσης του αντικειμένου που αναζητά ο χρήστης.

Στην κατηγορία My content / Το περιεχόμενό μου ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να προσθέσει στο φάκελο αυτό περιεχόμενο από τις άλλες κατηγορίες το οποίο έχει χρησιμοποιήσει ή προτίθεται να χρησιμοποιήσει στην παρουσίαση ή στο μάθημά του. Η λειτουργία αυτή εξασφαλίζει τη γρήγορη πρόσβαση στο υλικό που ο χρήστης επιθυμεί να αξιοποιήσει.

Στο φάκελο Gallery Essentials/ Βασικά στοιχεία συλλογής η εφαρμογή παρέχει στο χρήστη χιλιάδες εικόνες και πολυμέσα κατηγοριοποιημένες ανά θεματική ενότητα (Εικόνα 3.5)

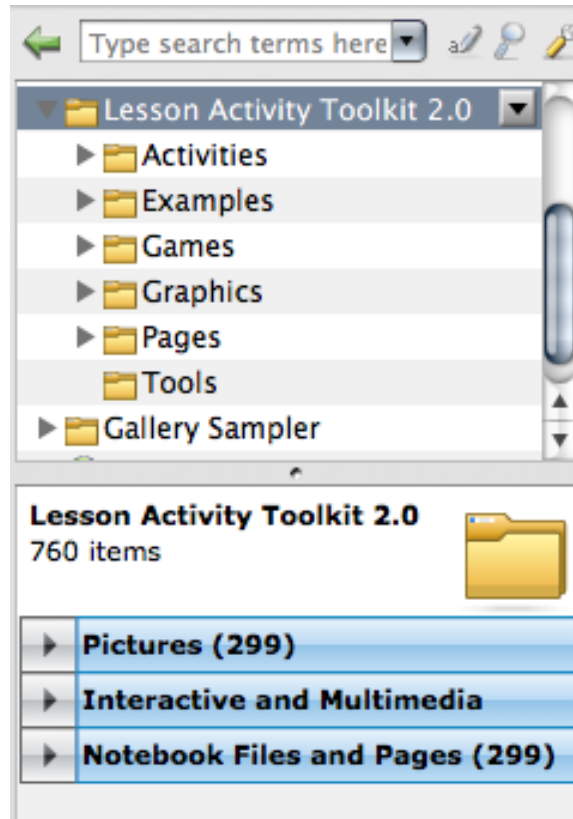

Εικόνα 3.4: Gallery Essentials / Βασικά στοιχεία συλλογής

Υπάρχει η δυνατότητα προεπισκόπησης των στοιχείων της Συλλογής ώστε να γίνεται εύκολα η επιλογή και για να προσθέσει ο χρήστης το στοιχείο που επιθυμεί στη σελίδα του αρκεί να το επιλέξει και να το σύρει σε αυτήν.

Η κατηγορία Lesson Activity Toolkit αποτελεί μια συλλογή από διαδραστικά εργαλεία στα οποία ο χρήστης μπορεί να τοποθετήσει το υλικό που επιθυμεί και να δημιουργήσει διαδραστικά παιχνίδια και δραστηριότητες.

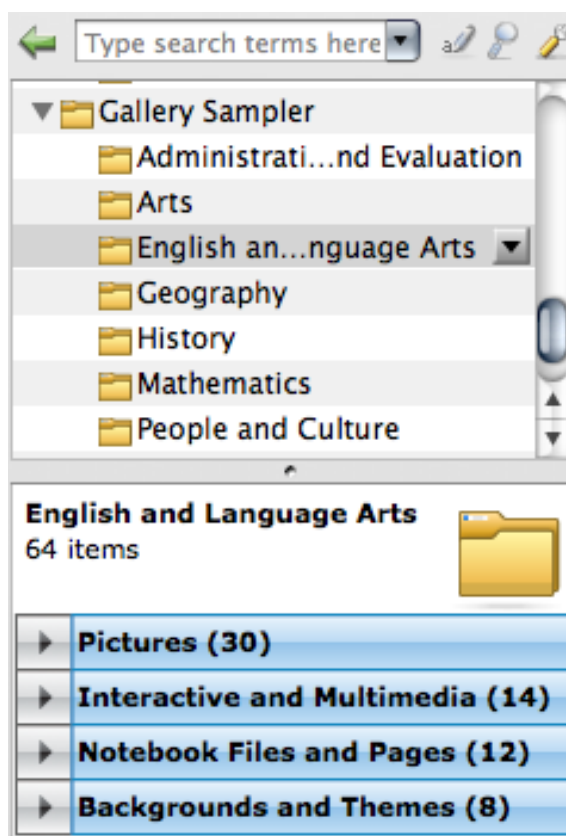
Εικόνα 3.5: Lesson Activity Toolkit 2.0

Όπως φαίνεται στην Εικόνα 3.5, ο φάκελος Lesson Activity Toolkit περιλαμβάνει δραστηριότητες, παραδείγματα, παιχνίδια, γραφικά, σελίδες και εργαλεία.

- Στην κατηγορία «δραστηριότητες» εμπεριέχονται διαδραστικές ασκήσεις: σειροθέτησης, μνήμης, πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, παιχνίδια με λέξεις κ.ά. Ο χρήστης διαμορφώνει τις δραστηριότητες ανάλογα με την ηλικία, τα ενδιαφέροντα των μαθητών του και τη θεματική ενότητα που επιθυμεί να διδάξει εμπλουτίζοντάς τα με υλικό που ο ίδιος έχει επιλέξει.
- Στα «παραδείγματα» υπάρχουν έτοιμες δραστηριότητες με ενσωματωμένο υλικό.
- Στα «παιχνίδια» εμπεριέχονται παιχνίδια όπως σκάκι, τράπουλα, ζάρια, sudoku
- Από την κατηγορία «γραφικά» ο χρήστης μπορεί να επιλέξει υλικό για να εμπλουτίσει τις σελίδες της παρουσίασής του με μπάρες, κουμπιά, εικόνες κλπ.

- Στις «σελίδες» ο χρήστης επιλέγει τη μορφή και τα κουμπιά που επιθυμεί να έχουν οι σελίδες της παρουσίασης του.
- Και τέλος στα «εργαλεία» υπάρχουν αρχεία Flash που εξυπηρετούν στη διαμόρφωση των σελίδων της παρουσίασης ώστε να είναι πιο ευχάριστη για τα παιδιά.

Στο Gallery Sampler/ Δείγματα συλλογής περιλαμβάνονται φόντα και θέματα με τα οποία ο χρήστης μπορεί να μορφοποιήσει τις σελίδες της παρουσίασής του καθώς και έτοιμο υλικό παρουσίασης (εικόνες, ήχοι, αρχεία Flash) κατηγοριοποιημένο ανά διδακτική ενότητα (Εικόνα 3.6.).

Εικόνα 3.6: Δείγματα συλλογής / Gallery Sampler

Τέλος ανοίγοντας το Smart exchange ο χρήστης αποκτά πρόσβαση σε ψηφιακούς πόρους όπως το exchange.smarttech.com που αποτελεί δικτυακή πλατφόρμα

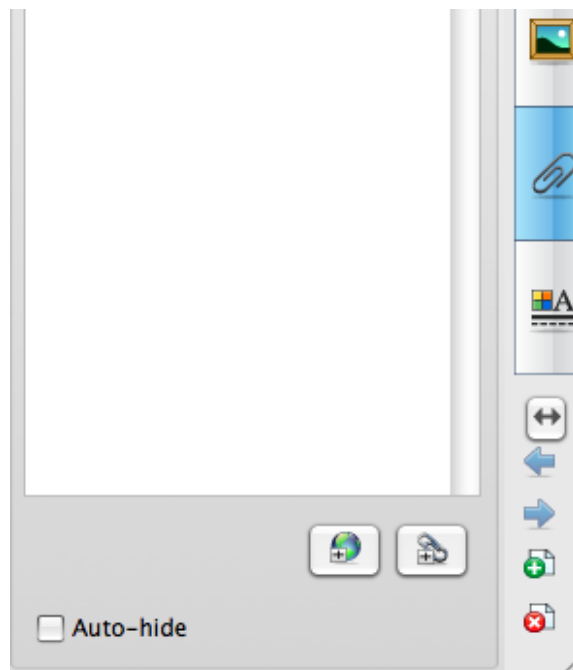
ανταλλαγής σχεδίων μαθημάτων και δραστηριοτήτων μεταξύ των εκπαιδευτικών που χρησιμοποιούν την εφαρμογή Smart Notebook.

3.2.9. Συννημένα.

Ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να επισυνάψει στις σελίδες του είτε κάποιο αρχείο από τον υπολογιστή του είτε ένα σύνδεσμο που να παραπέμπει σε κάποια

ιστοσελίδα. Πατώντας το εικονίδιο ανοίγει το αντίστοιχο παράθυρο που διαθέτει τις δύο επιλογές: την επισύναψη κάποιου αρχείου (.doc, εικόνας, ήχου,

Flash, video) ή/και την επισύναψη συνδέσμου

Εικόνα 3.7:Επισύναψη

3.2.10. Ιδιότητες.

Η επιλογή Properties/ Ιδιότητες δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να τροποποιήσει τη μορφή των αντικειμένων που έχει συμπεριλάβει στις σελίδες της παρουσίασής του. Επιλέγεται το αντικείμενο που πρόκειται να τροποποιηθεί και ανάλογα με το είδος του (γραμμή, εικόνα, κείμενο, σχήμα κλπ.) μπορεί να αλλάξει :

- Το χρώμα και το πάχος των γραμμών, το χρώμα του φόντου
- Η γραμματοσειρά και η μορφοποίηση του κειμένου
- Η διαφάνεια των αντικειμένων (Object Transparency)
- Η κίνηση των αντικειμένων (Object Animation)

Επιπλέον, ενεργοποιώντας την επιλογή Page Recording/ Καταγραφή σελίδας, καταγράφονται όλες οι σχετικές ενέργειες και στη συνέχεια ο χρήστης μπορεί να τις παρουσιάσει στην τάξη αναπαράγοντας την καταγραφή όσες φορές επιθυμεί.

3.2.11 Εξαγωγή αρχείου .notebook.

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω ένα αρχείο .notebook μπορεί να εξαχθεί σε διάφορες μορφές ανάλογα με το ποια εξυπηρετεί καλύτερα το χρήστη. Επιλέγοντας το κουμπί File, στο παράθυρο που εμφανίζεται υπάρχει η επιλογή Export που δίνει τις εξής δυνατότητες: Web Page, Image File, PDF, CFF (Becca Interactive Whiteboard Common File Format)

3.2.12 Παρουσίαση αρχείου .notebook.

Για την παρουσίαση του αρχείου απαιτείται ένας υπολογιστής, ένας βιντεοπροβολέας και ο διαδραστικός πίνακας Smartboard. Το αρχείο .notebook αποθηκεύεται σε ένα CD ή ένα USB ώστε να μεταφερθεί στον υπολογιστή που

είναι συνδεδεμένος με τον βιντεοπροβολέα και τον πίνακα. Αν οι σελίδες της παρουσίασης είναι πολλές καλό είναι να είναι ομαδοποιημένες ώστε να εντοπίζονται εύκολα από το χρήστη ενώ είναι προτιμότερο να επιλεγθεί η προβολή σε πλήρη οθόνη (Full Screen). Τέλος, αξίζει να επισημανθεί πως η παρουσίαση μπορεί να πραγματοποιηθεί σε οποιονδήποτε διαδραστικό πίνακα εάν υπάρχει σύνδεση στο διαδίκτυο καθώς υπάρχει online, η έκδοση βασικών χαρακτηριστικών του Smart Notebook, Smart Notebook Express στη σελίδα <http://www.express.smarttech.com>

Ο χρήστης ανοίγει τη σελίδα σε ένα διακομιστή, επιλέγει «open file» και διαλέγει το αρχείο .notebook που επιθυμεί να παρουσιάσει από τον υπολογιστή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η αξιοποίηση του Smart Notebook για τη δημιουργία φιλιαναγνωστικών δραστηριοτήτων

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας δημιουργήθηκε μια σειρά από φιλιαναγνωστικές δραστηριότητες τις ΤΠΕ.

4.1 Η δημιουργία ψηφιακής αφήγησης

Με τη χρήση της εφαρμογής iMovie 8.0 της Apple ψηφοποιήθηκε το παραμύθι «Ο Φεγγαροσκεπαστής» του Eric Puybaret. (Puybaret, E. Εκδόσεις Αισωπος, Μετάφραση: Αγγελίδου Μαρία). σε μορφή .mov. Η διαδικασία που ακολουθήθηκε ήταν η εξής:

Αρχικά έγινε σάρωση των σελίδων του παραμυθιού και στη συνέχεια τοποθετήθηκαν στην εφαρμογή iMovie. Έπειτα, ηχογραφήθηκε η αφήγηση του παραμυθιού, συγχρονίστηκε με τις εικόνες, και προστέθηκε ήχος και ηχητικά εφέ όπου κρίθηκε απαραίτητο.

Εικόνα 4.1: iMovie Project

Όπως φαίνεται στην Εικόνα 4.1 οι σελίδες του παραμυθιού βρίσκονται στην δεξιά πλευρά της οθόνης. Η μωβ γραμμή κάτω από τις εικόνες αντιπροσωπεύει την ηχογράφιση της αφήγησης και η πράσινη γραμμή τη μουσική επένδυση που επιλέχθηκε να συνοδεύει την αφήγηση. Όπως φαίνεται η μουσική επένδυση ξεκινά ήδη από την προβολή του εξώφυλλου ενώ η αφήγηση από την πρώτη σελίδα του παραμυθιού. Ο χρήστης μπορεί να επιλέξει τη διάρκεια εμφάνισης κάθε εικόνας ώστε να συγχρονίζεται σωστά με την αφήγηση. Στη συνέχεια, προστέθηκαν ηχητικά εφέ στις εικόνες που χρειαζόταν τον οποίων η διάρκεια καθορίστηκε ανάλογα με τη διάρκεια εμφάνισης της εικόνας. Τέλος, για να μετατραπεί σε αρχείο .mov επιλέχθηκε το κουμπί share και export using QuickTime Movie ώστε να αναπαράγεται σε προγράμματα προβολής video όπως QuickTime Player, VLC κ.ά. Εναλλακτική επιλογή αποτελεί να ανεβάσει ο χρήστης κατευθείαν το αρχείο του από το πρόγραμμα iMovie στο YouTube ως βίντεο.

Η παρουσίαση του παραμυθιού βασίστηκε στη στρατηγική μάθησης Direct Listening-Thinking Activity την οποία παρουσιάζουμε στη συνέχεια.

4.1.1 Direct Listening – Thinking Activity (DL – TA).

Πρόκειται για μία στρατηγική διδασκαλίας κατά την οποία ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει στους μαθητές ένα κείμενο (λογοτεχνικό, πληροφοριακό, ιστορικό) στο οποίο την ανάγνωση προβαίνει σταδιακά. Αρχικά, τους διαβάζει τον τίτλο, τους δείχνει το εξώφυλλο και τις πρώτες εικόνες και με τις κατάλληλες ερωτήσεις, τα παιδιά καλούνται να προβούν σε προβλέψεις σχετικά με το περιεχόμενο του κειμένου. Στη συνέχεια, καθώς ο εκπαιδευτικός προχωρά στην αφήγηση οι μαθητές καλούνται να επιβεβαιώσουν, να ανασκευάσουν ή να απορρίψουν τις προβλέψεις τους, αιτιολογώντας τις απαντήσεις τους με συγκεκριμένες αναφορές στο κείμενο.

4.1.1.1 Τα στάδια.

Τα βήματα που ακολουθούνται είναι τα εξής:

1. Εισαγωγή. Ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές διαβάζουν τον τίτλο του κειμένου και συζητούν για τις προϋπάρχουσες γνώσεις τους σχετικά με το θέμα. Ο εκπαιδευτικός καταγράφει τις ιδέες των μαθητών.
2. Προβλέψεις. Αναλύοντας τα στοιχεία που δίνει το κείμενο (τίτλο, συγγραφέα υπότιτλους, εικόνες κ.λπ.) οι μαθητές απαντούν σε ερωτήσεις όπως: «Ποιο μπορεί να είναι το θέμα του κειμένου; Γιατί;» Οι απαντήσεις τους καταγράφονται από τον εκπαιδευτικό.
3. Επιβεβαίωση – Απόρριψη – Ανασκευή προβλέψεων. Μετά την ανάγνωση κάθε προκαθορισμένου μέρους του κειμένου, οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις όπως: «Τι πιστεύετε τώρα;», «Μπορείτε να επιβεβαιώσετε τις προβλέψεις σας σύμφωνα με το κείμενο ή πρέπει να τις αναθεωρήσετε;» «Τι πιστεύετε ότι θα γίνει στη συνέχεια; Γιατί;» Η διαδικασία αυτή ακολουθείται για κάθε μικρό μέρος μέχρι να ολοκληρωθεί η ανάγνωση του κειμένου.
4. Μετά την ολοκλήρωση της ανάγνωσης του κειμένου οι μαθητές καλούνται να επισημάνουν τα στοιχεία που τους οδήγησαν να επιβεβαιώσουν ή

να απορρίψουν τις αρχικές τους προβλέψεις. Στο στάδιο αυτό είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν επιπρόσθετες δραστηριότητες, που βοηθούν στην ανακεφαλαίωση του κειμένου συνολικά. (π.χ. Να απαντήσουν σε ερωτήσεις όπως « Πώς θα χαρακτηρίζατε τον ήρωα της ιστορίας;» ή να αξιοποιηθεί παράλληλο υλικό π.χ. από τη βιβλιοθήκη της τάξης όπως κείμενα με παρόμοια θεματολογία ή του ίδιου συγγραφέα κλπ)

Πιο συγκεκριμένα, ο εκπαιδευτικός πρέπει να επιλέξει ένα κείμενο (είτε λογοτεχνικό είτε επιστημονικό) που να ανταποκρίνεται στους εκπαιδευτικούς στόχους της ενότητας που επιθυμεί να διδάξει και στις εκπαιδευτικές ανάγκες και τα χαρακτηριστικά των μαθητών. Στη συνέχεια, χωρίζει το κείμενο σε μέρη, ανάλογα με τη δυσκολία του, ώστε οι μαθητές να σταματούν την ανάγνωση σε συγκεκριμένα «λογικά» ως προς τη ροή της ιστορίας σημεία και να επιβεβαιώνουν ή να απορρίπτουν τις προβλέψεις τους και να προχωρούν σε καινούριες. Έπειτα, ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει το κείμενο στους μαθητές, παρουσιάζει τους λόγους χρήσης της στρατηγικής και δίνει παραδείγματα διατύπωσης προβλέσεων.

4.1.1.2. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι να διευκολύνει τους μαθητές να κατανοήσουν το κείμενο, θέτοντάς τους τις κατάλληλες ερωτήσεις, έχοντας πάντα υπόψη τα διαφορετικά επίπεδα ανάγνωσης του κάθε μαθητή, να ανακεφαλαιώνει τα συμπεράσματα των μαθητών χωρίς παράλληλα να εμπλέκει τις προσωπικές του εκτιμήσεις και να τους καθοδηγεί. Όσο πιο δύσκολο είναι ένα κείμενο τόσο περισσότερη ανάλυση απαιτείται από τους μαθητές. Επιπλέον, ο εκπαιδευτικός οφείλει να δημιουργήσει ένα περιβάλλον μάθησης στο οποίο οι εκπαιδευόμενοι θα διατυπώνουν υποθέσεις άφοβα χωρίς να τους απασχολεί το ενδεχόμενο λάθους και θα εκφράζουν ελεύθερα τις σκέψεις τους.

4.1.1.3. Ο σκοπός.

Σκοπός της συγκεκριμένης διδακτικής στρατηγικής είναι να καταστήσει τους μαθητές ενεργούς αναγνώστες, να τους βοηθήσει να αναπτύξουν κριτική σκέψη, να μάθουν να εντοπίζουν τις κατάλληλες πληροφορίες και να τις αξιοποιούν σωστά και παράλληλα να τους ενθαρρύνει να κάνουν προβλέψεις.

4.1.1.4. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Πλεονεκτήματα:

- Μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε σε έναν μαθητή είτε σε μικρή ομάδα μαθητών αλλά και σε ολόκληρη τάξη
- Μπορεί να εφαρμοστεί σε διάφορα διδακτικά αντικείμενα (γλώσσα, μαθηματικά, κοινωνικές και θετικές επιστήμες, καθώς αφορμή για προβλέψεις μπορεί να αποτελέσει ένας πίνακας, ένα διάγραμμα, ένας χάρτης κ.λπ.)
- Αναπτύσσει ικανότητες κατανόησης και κριτικής σκέψης
- Αναπτύσσει στους μαθητές σωστές τεχνικές ανάγνωσης
- Τους παρωθεί να κάνουν προβλέψεις και εκτιμήσεις και να τις αιτιολογούν βασισμένοι σε στοιχεία ενώ παράλληλα τους δίνει κίνητρο για να συνεχίσουν την ανάγνωση.

Μειονεκτήματα:

- Η στρατηγική δεν μπορεί να εφαρμοστεί εάν οι μαθητές γνωρίζουν ήδη το κείμενο
- Η διαχείριση της τάξης κατά την εφαρμογή μιας τέτοιας στρατηγικής απαιτεί εμπειρία από την πλευρά του εκπαιδευτικού.

Στο παράδειγμά μας, το παραμύθι χωρίστηκε σε ενότητες και στο τέλος κάθε ενότητας εμφανίζονται οι ερωτήσεις στις οποίες μπορεί να προβεί ο εκπαιδευτικός κάνοντας παύση στην αφήγηση και σημειώνοντας τις απαντήσεις των παιδιών.

Εικόνα 4.2 : Πρώτη ομάδα ερωτήσεων

Εικόνα 4.3: Δεύτερη ομάδα ερωτήσεων

4.2 Δραστηριότητες Φιλαναγνωσίας στο Smart Notebook

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας δημιουργήθηκε σειρά από παραδείγματα δραστηριοτήτων για την ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας σε παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας. Δημιουργήθηκε ένα αρχείο .notebook αποτελούμενο από οχτώ σελίδες. Στην πρώτη σελίδα τοποθετήθηκε ως εικόνα φόντου το εξώφυλλο του παραμυθιού που επιλέχθηκε και επισυνάφθηκε σε αυτήν το βίντεο της αφήγησης. Ο εκπαιδευτικός επιλέγει το εικονίδιο της επισύναψης (συνδετήρα) και ανοίγει το πρόγραμμα που έχει ορίσει (VLC, QuickTime Player, ή άλλο) για την αναπαραγωγή της αφήγησης. Κατά τη διάρκεια της αφήγησης όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο, ο εκπαιδευτικός σταματά το βίντεο όποτε εμφανίζονται οι ερωτήσεις προκειμένου οι μαθητές να προβούν σε προβλέψεις και διαπιστώσεις σχετικά με την πλοκή της ιστορίας. Ο εκπαιδευτικός σημειώνει τις απαντήσεις των παιδιών στη δεύτερη σελίδα του αρχείου. Μετά το τέλος της αφήγησης η ομάδα συζητά την εξέλιξη της ιστορίας σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις, προβαίνει σε χαρακτηρισμό των ηρώων κλπ.

Στη συνέχεια, ακολουθεί η πρώτη δραστηριότητα στην οποία τα παιδιά καλούνται να σειροθετήσουν τις εικόνες σύμφωνα με την αλληλουχία που συνέβησαν τα γεγονότα και έτσι να αναδιηγηθούν την ιστορία. Η δραστηριότητα αυτή βοηθά τους μαθητές να ανακαλέσουν με τη βοήθεια των εικόνων την πλοκή της ιστορίας και να την αφηγηθούν με το δικό τους τρόπο.

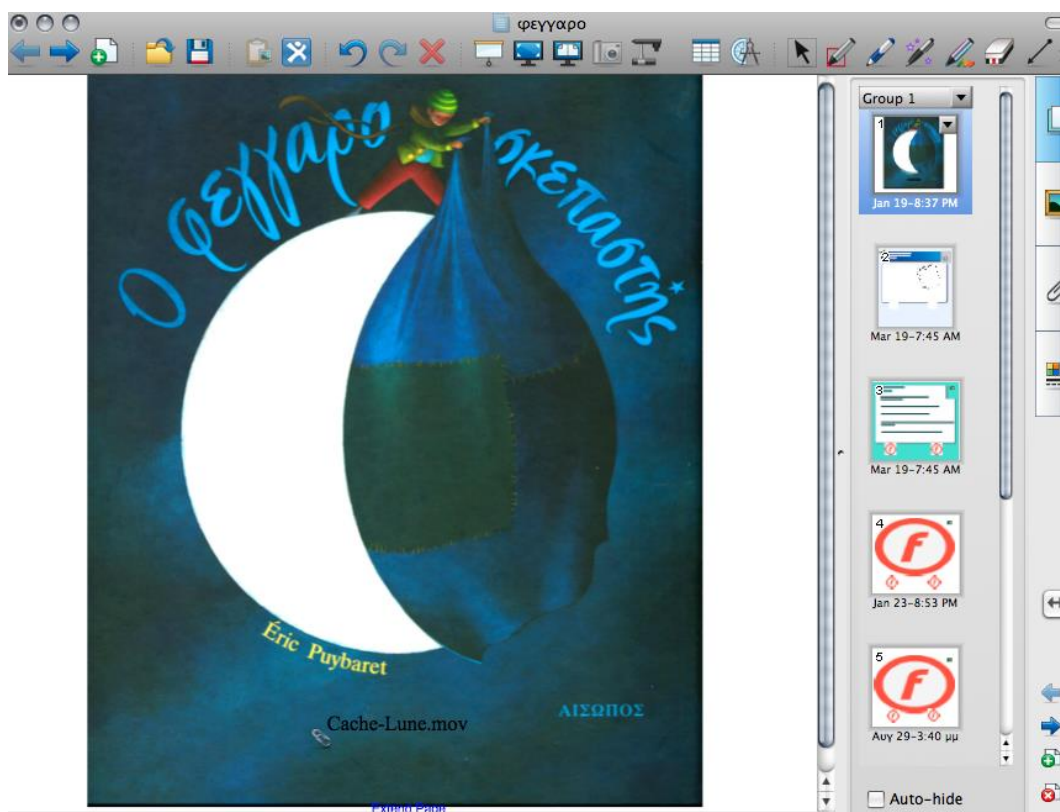
Η δεύτερη δραστηριότητα είναι ένα παιχνίδι μνήμης που αποτελείται από 4 ζευγάρια εικόνων και οι μαθητές καλούνται να ανακαλύψουν όλα τα ζευγάρια.

Η τρίτη και τέταρτη δραστηριότητα αφορά στην ανάπτυξη της φωνολογικής επίγνωσης των μαθητών και στην πρώτη ανάγνωση. Στην τρίτη υπάρχουν τέσσερις εικόνες και τέσσερις λέξεις τοποθετημένες με τυχαία σειρά. Οι μαθητές ανάλογα με το επίπεδο των γνώσεών τους στην ανάγνωση, καλούνται να αναγνωρίσουν είτε ολόκληρη τη λέξη που αντιστοιχεί στην εικόνα, είτε το πρώτο γράμμα με το οποίο ξεκινάει η λέξη και να την τοποθετήσουν στον ειδικό χώρο κάτω από τη σωστή εικόνα. Η τέταρτη δραστηριότητα αποτελεί παραλλαγή της

προηγούμενης. Στο κέντρο της σελίδας υπάρχει ένα τετράγωνο στο οποίο εναλλάσσονται εικόνες. Ο μαθητής πρέπει να προσπάθησει να σταματήσει στην εικόνα που επιθυμεί και έπειτα να επιλέξει τη σωστή λέξη ανάμεσα σε τρεις επιλογές. Όλες οι εικόνες είναι σχετικές με το θέμα του παραμυθιού.

Η επόμενη δραστηριότητα είναι μια άσκηση ταξινόμησης αντικειμένων σε αυτά που αντιστοιχούν στη νύχτα και σε αυτά που αντιστοιχούν στη μέρα.

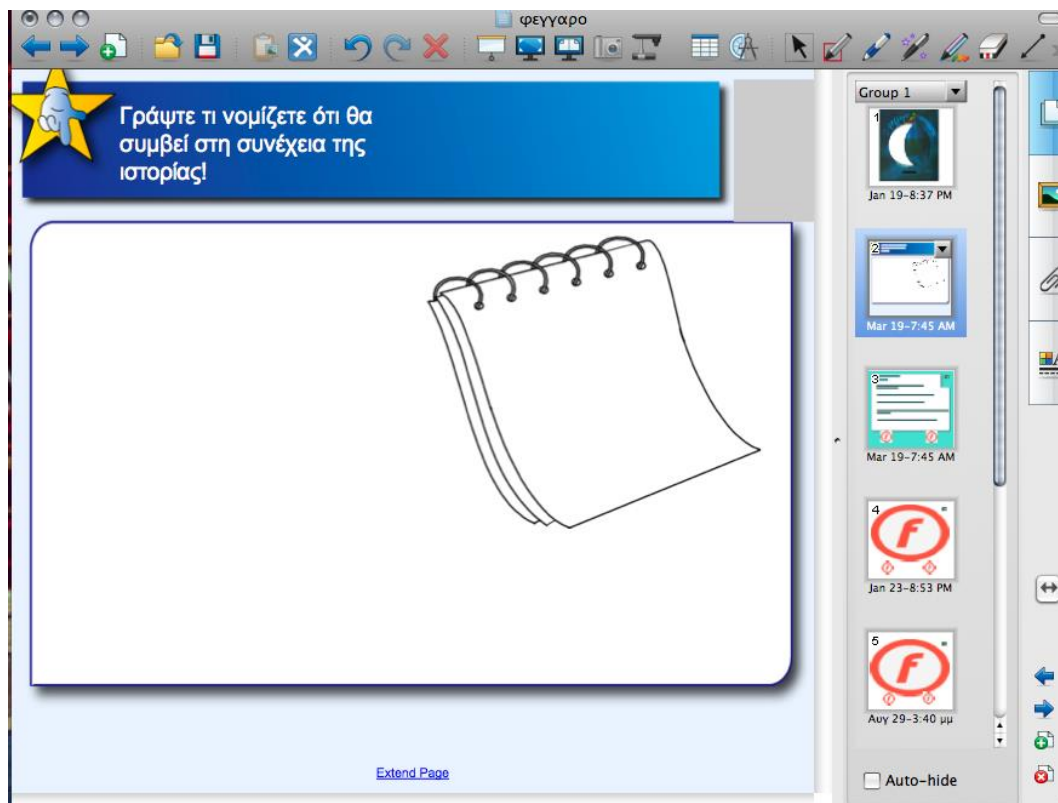
Στην πρώτη σελίδα του αρχείου βρίσκεται η εικόνα του εξώφυλλου του παραμυθιού και πάνω σε αυτή έχει επισυναφτεί το αρχείο .mov

Εικόνα 4.4: Σελίδα 1 του αρχείου .notebook – Εξώφυλλο

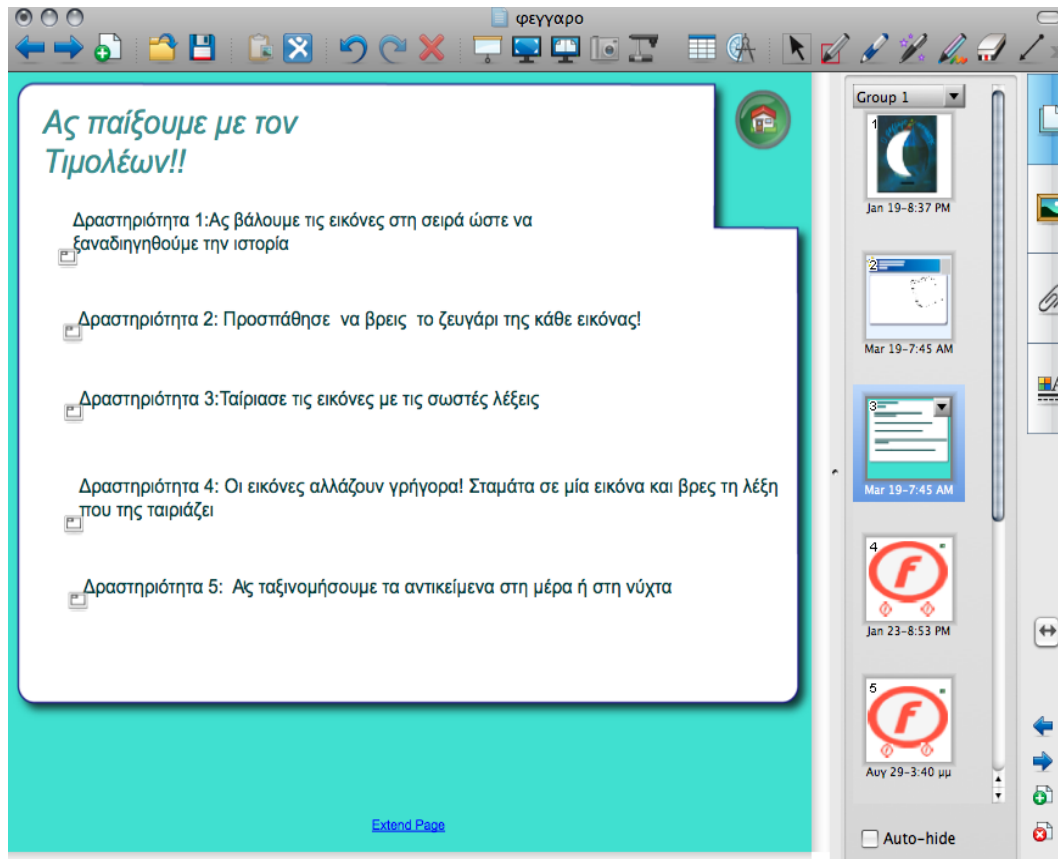
Όταν ο χρήστης κάνει κλικ πάνω στο συνδετήρα που βρίσκεται στο κάτω μέρος της εικόνας, ανοίγει το βίντεο με όποια εφαρμογή έχει προεπιλεχθεί και προβάλλεται το παραμύθι. Όσο διαρκεί η αφήγηση ο εκπαιδευτικός μπορεί να σταματάει τη ροή της προβολής στα σημεία που εμφανίζονται οι ερωτήσεις και

συζητά με τα παιδιά τις απαντήσεις τους ενώ παράλληλα κρατά σημειώσεις στη δεύτερη σελίδα του αρχείου .notebook.

Εικόνα 4.5: Σελίδα 2 του αρχείου .notebook – Σημειώσεις

Μετά την ολοκλήρωση της αφήγησης και της επεξεργασίας του κειμένου μέσω των ερωτήσεων, ακολουθούν οι σχετικές δραστηριότητες. Η τρίτη σελίδα του αρχείου .notebook αποτελεί την αρχική σελίδα όπου εκφωνούνται όλες οι δραστηριότητες του αρχείου. Όπως παρατηρείται στην Εικόνα 4.6. μετά την εκφώνηση της κάθε δραστηριότητας υπάρχει ένα εικονίδιο . Κάνοντας κλικ πάνω σε αυτό ο χρήστης οδηγείται στη σελίδα με την αντίστοιχη δραστηριότητα. Αντίστοιχα σε κάθε σελίδα, κάνοντας κλικ πάνω στο εικονίδιο της αρχικής σελίδας οδηγείται σε αυτήν.

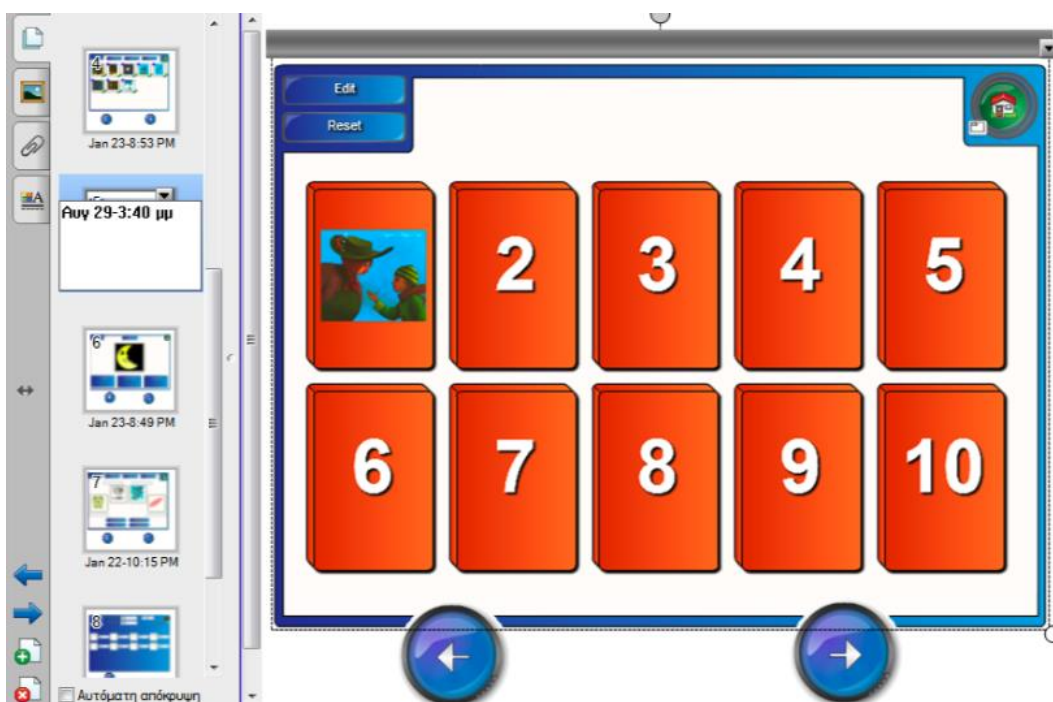
Εικόνα 4.6: Σελίδα 3 του αρχείου .notebook: Αρχική σελίδα

Στην εικόνα 4.7 παρατηρείται η πρώτη δραστηριότητα που αφορά σε σειροθέτηση εικόνων με χρονική αλληλουχία. Οι εικόνες είναι τοποθετημένες σε τυχαία σειρά και οι μαθητές τις ταξινομούν χρονικά, πατώντας πάνω σε κάθε εικόνα και σέρνοντάς την στη σωστή θέση

Εικόνα 4.7: Σελίδα 4 του αρχείου .notebook: Δραστηριότητα 1

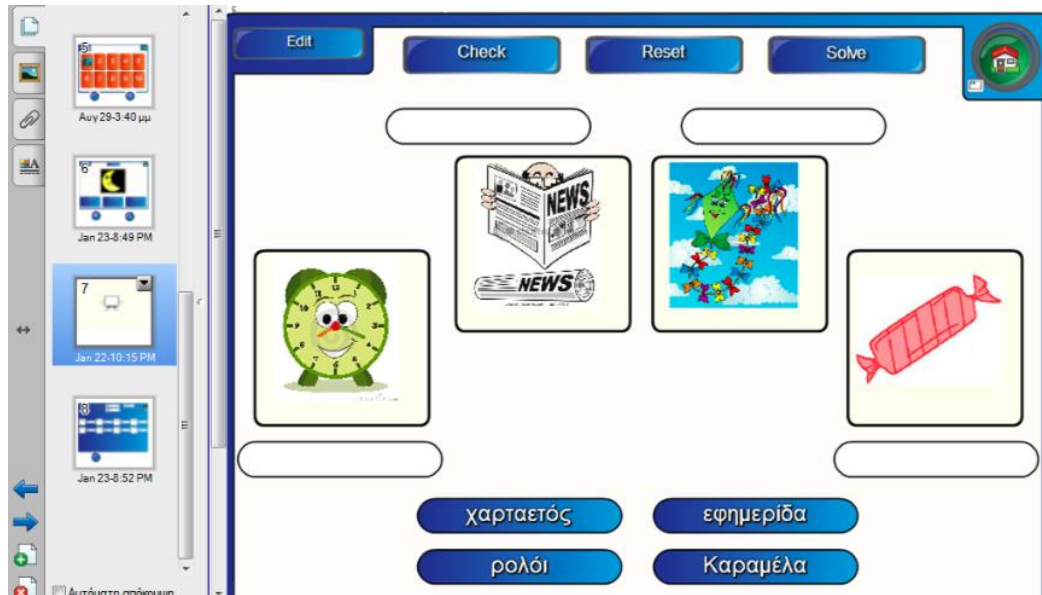
Ακολουθεί η δεύτερη δραστηριότητα στην οποία τα παιδιά ανοίγουν τις κάρτες πατώντας πάνω σε αυτές, προσπαθώντας να βρουν τα όμοια ζευγάρια.

Εικόνα 4.8: Σελίδα 5 του αρχείου .notebook: Δραστηριότητα 2

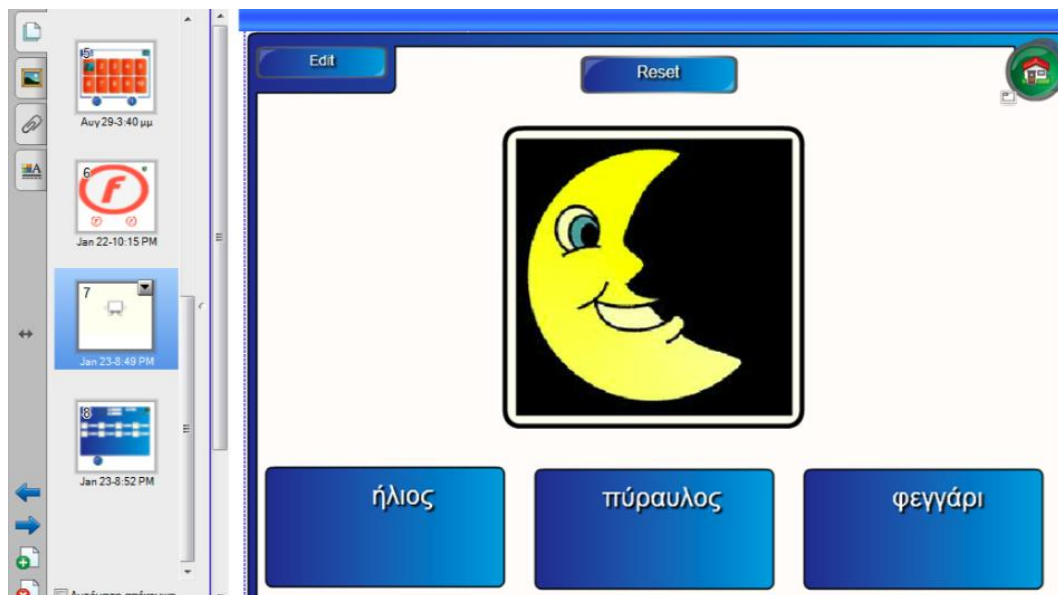
Στην τρίτη δραστηριότητα οι μαθητές καλούνται να σύρουν και να τοποθετήσουν τη σωστή λέξη κάτω από την αντίστοιχη εικόνα.

Εικόνα 4.9: Σελίδα 6 του αρχείου .notebook: Δραστηριότητα 3

Στην τέταρτη δραστηριότητα τα παιδιά πρέπει να πατήσουν στο πλαίσιο που εναλλάσσονται οι εικόνες ώστε να σταθεροποιηθεί σε μία και στη συνέχεια να επιλέξουν τη λέξη που αντιστοιχεί στην εικόνα.

Εικόνα 4.10: Σελίδα 7 του αρχείου .notebook: Δραστηριότητα 4

Τέλος, στην πέμπτη δραστηριότητα οι μαθητές πρέπει να σύρουν τις εικόνες στο σωστό κύκλο ώστε τα αντικείμενα να ταξινομηθούν σε αυτά που σχετίζονται με τη μέρα και σε αυτά που αφορούν στη νύχτα.

Εικόνα 4.11: Σελίδα 8 του αρχείου .notebook: Δραστηριότητα 5

Κοινοί στόχοι όλων των δραστηριοτήτων που σχεδιάστηκαν αποτελούν:

1. Η ανάπτυξη φιλιαναγνωστικών διαθέσεων στους μαθητές μέσω παιχνιδιού με αφορμή ένα παραμύθι
2. Η εξοικείωση των μαθητών με τις ΤΠΕ, τη χρήση τους και την αξιοποίηση του ως φορέα μάθησης.

Στον παρακάτω πίνακα περιγράφεται το σύνολο των δραστηριοτήτων και η στοχοθεσία της καθεμιάς ειδικότερα, σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών για το Νηπιαγωγείο (Δ.Ε.Π.Π.Σ.)

Πίνακας 4.0-1.:Δραστηριότητες

Δραστηριότητες	Περιγραφή	Στόχοι	Γνωστικό πεδίο
Αφήγηση Παραμυθιού	Οι μαθητές παρακολουθούν την αφήγηση του παραμυθιού μέσω κάποιου προγράμματος αναπαραγωγής βίντεο	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να ακούν και να κατανοούν μια διήγηση, ή απλά κείμενα που κάποιος τους διαβάζει φωναχτά 2. Να συνειδητοποιήσουν ότι ο γραπτός λόγος είναι η αναπαράσταση της γλώσσας και η εικόνα η αναπαράσταση του κόσμου 3. Να υιοθετήσουν βασικές συμβάσεις της ανάγνωσης του αλφαβητικού συστήματος γραφής (ότι διαβάζουμε από αριστερά προς τα δεξιά και από πάνω προς τα κάτω) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Γλώσσα / Ανάγνωση 2. Γλώσσα / Ανάγνωση 3. Γλώσσα / Ανάγνωση
Επεξεργασία παραμυθιού	Με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού τα παιδιά απαντούν σε ερωτήσεις, κάνουν προβλέψεις και επιχειρηματολογούν.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να παίρνουν πληροφορίες από διάφορες πηγές όπου συνυπάρχουν εικόνες και κείμενο 2. Να εντοπίζουν τον τίτλο, το συγγραφέα και άλλα στοιχεία του βιβλίου 3. Να περιγράφουν 4. Να εξηγούν και να ερμηνεύουν 5. Να συμμετέχουν σε 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Γλώσσα / Ανάγνωση 2. Γλώσσα / Ανάγνωση 3. Γλώσσα / Προφορική επικοινωνία 4. Γλώσσα / Προφορική επικοινωνία 5. Γλώσσα / Προφορική

		<p>συζητήσεις αναπτύσσοντας στοιχειώδη επιχειρηματολογία</p> <p>6. Να βελτιώνουν και να εμπλουτίζουν τον προφορικό τους λόγο</p>	<p>επικοινωνία</p> <p>6. Γλώσσα/ Προφορική επικοινωνία</p>
Δραστηριότητα 1	Σειροθέτηση εικόνων με χρονική αλληλουχία	1. Να διηγούνται ένα παραμύθι τηρώντας τη διαδοχική σειρά των γεγονότων	1. Γλώσσα / Προφορική επικοινωνία
Δραστηριότητα 2	Παιχνίδι μνήμης	Να αυξήσουν τις ικανότητες της προσοχής, της αντίληψης και της μνήμης	Μαθηματικά
Δραστηριότητα 3	Αντιστοίχιση εικόνας – λέξης	1. Να αποκτήσουν φωνολογική επίγνωση 2. Να αναγνωρίζουν οικείες λέξεις στο περιβάλλον και μέσα σε κείμενα 3. Να συνειδητοποιήσουν ότι στα φωνήματα της ομιλούμενης γλώσσας αντιστοιχούν γράμματα	1. Γλώσσα / Προφορική επικοινωνία 2. Γλώσσα / Ανάγνωση 3. Γλώσσα / Ανάγνωση
Δραστηριότητα 4	Τοποθέτηση της σωστής λέξης κάτω από την εικόνα που προβάλλεται	1. Να αποκτήσουν φωνολογική επίγνωση 2. Να αναγνωρίζουν οικείες λέξεις στο περιβάλλον και μέσα σε κείμενα 3. Να συνειδητοποιήσουν ότι στα φωνήματα της ομιλούμενης γλώσσας αντιστοιχούν γράμματα	1. Γλώσσα / Προφορική επικοινωνία 2. Γλώσσα / Ανάγνωση 3. Γλώσσα / Ανάγνωση
Δραστηριότητα	Ταξινόμηση των	Να μάθουν τα ταξινομήσουν	Φυσικό

τητα 5	αντικειμένων σε αυτά που ταιριάζουν στη μέρα και σε αυτά που ταιριάζουν στη νύχτα	αντικείμενα σύμφωνα με τα κοινά τους χαρακτηριστικά	περιβάλλον
---------------	---	---	------------

Όπως παρατηρείται από τον πίνακα η πλειοψηφία των δραστηριοτήτων αφορούν στο γνωστικό πεδίο της γλώσσας, καθώς πρόκειται κατά κύριο λόγο για δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας. Παρόλ' αυτά, καθώς στο Νηπιαγωγείο επιδιώκεται η διαθεματική προσέγγιση κάθε θέματος, ώστε να αναπτυχθούν και οι άλλοι γνωστικοί τομείς (Φυσικές επιστήμες, Μαθηματικά, Φυσικό Περιβάλλον, Αισθητική αγωγή) ο εκπαιδευτικός μπορεί να συμπεριλάβει δραστηριότητες, όπως οι δραστηριότητες 2 και 5 οι οποίες βασισμένες στο παραμύθι αφορούν σε μαθηματικές έννοιες (δραστηριότητα 2) και στο φυσικό περιβάλλον (δραστηριότητα 5). Ο εκπαιδευτικός με αφορμή το συγκεκριμένο παραμύθι μπορεί να επεξεργαστεί θέματα όπως:

- Τις φάσεις της σελήνης
- Την εναλλαγή μέρας – νύχτας
- Το ταξίδι στο διάστημα και τα εναέρια μέσα μεταφοράς

και άλλα που ίσως προκύψουν από τις ερωτήσεις και τα ενδιαφέροντα των μαθητών και να προβεί στο σχεδιασμό αντίστοιχων δραστηριοτήτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Αξιολόγηση

5.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούμε στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που δημιουργήθηκαν στα πλαίσια της παρούσας εργασίας και στην αξιολόγηση του λογισμικού Smart Notebook από εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε η διαμορφωτική αξιολόγηση (formative assessment), την οποία θα παρουσιάσουμε με συντομία στη συνέχεια, και δημιουργήθηκε σχετικό ερωτηματολόγιο που δόθηκε και απαντήθηκε από τους εκπαιδευτικούς.

Η διαμορφωτική ή ενδιάμεση αξιολόγηση χρησιμοποιείται για να εξακριβωθεί κατά πόσο ένα λογισμικό ανταποκρίνεται στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων για τις οποίες έχει δημιουργηθεί και σε τι βαθμό και με ποιο τρόπο μπορεί να γίνει αποδοτικότερο και περισσότερο ελκυστικό (Σολωμονίδου, 2006, σελ. 122). Εφαρμόζεται κατά τη δημιουργία του λογισμικού με σκοπό τη βελτίωσή του όσον αφορά στο εκπαιδευτικό υλικό ώστε να αποφέρει τα καλύτερα δυνατά μαθησιακά αποτελέσματα. Στην αξιολόγηση είναι δυνατόν να συμμετέχουν εκπαιδευτικοί οι οποίοι μπορούν να αξιολογήσουν την επάρκεια των διδακτικών μέσων αλλά και εκπαιδευόμενοι που μέσω της συμμετοχής τους στη διδασκαλία βοηθούν στον εντοπισμό αδυναμιών του εκπαιδευτικού σχεδιασμού.

5.2 Ερωτηματολόγιο

Στα πλαίσια της παρούσας εργασίας συντάχθηκε ερωτηματολόγιο σύμφωνα με την κλίμακα Λίκερτ (Κυριαζή, 2002, σελ.72) στο οποίο 4 εκπαιδευτικοί προσχολικής εκπαίδευσης κλήθηκαν να αξιολογήσουν αφενός τις δραστηριότητες που σχεδιάστηκαν και αφετέρου το λογισμικό. Οι εκπαιδευτικοί απάντησαν σε 20 ερωτήσεις κλειστού τύπου εκτιμώντας το βαθμό στον οποίο συμφωνούν με το περιεχόμενο των ερωτήσεων συμπληρώνοντας μια κλίμακα από το 1 έως το 4 όπου 1=πολύ, 2=αρκετά, 3=λίγο 4=καθόλου. Το ερωτηματολόγιο που δόθηκε στους εκπαιδευτικούς είναι το εξής

Πίνακας 5.1: Ερωτηματολόγιο

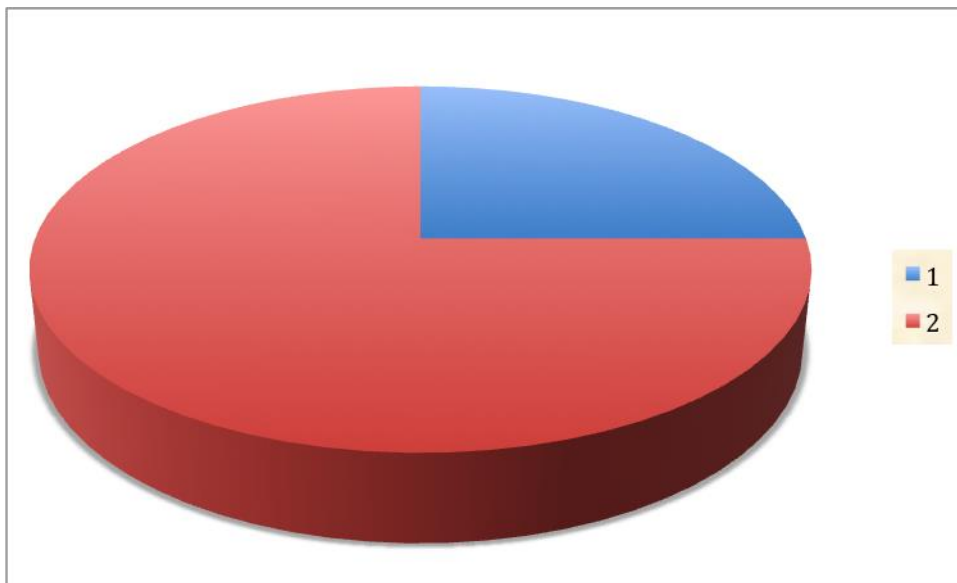
	1	2	3	4
Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε τις Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία σας;	75%	25%		
Πιστεύετε πως οι δραστηριότητες διατηρούν την προσοχή των παιδιών;	100%			
Θεωρείτε πως κεντρίζουν την περιέργεια των μαθητών;	100%			
Οι δραστηριότητες κινητοποιούν τη φαντασία τους;	75%	25%		
Ο ρόλος του εκπαιδευτικού προσδιορίζεται με σαφήνεια;	100%			
Υπάρχει άμεση ανατροφοδότηση;	100%			
Είναι ικανοποιητικός ο τρόπος χειρισμού των λαθών;		75%	25%	
Οι δραστηριότητες είναι συμβατές με το Δ.Ε.Π.Π.Σ.;	100%			
Πιστεύετε πως οι δραστηριότητες είναι συμβατές με τα νοητικά σχήματα των μαθητών;	100%			
Νομίζετε πως προωθείται η αλληλεπίδραση μεταξύ τους;	25%	75%		

Κατά τη γνώμη σας επιτρέπεται η αυτενέργεια των μαθητών;	25%	75%		
Οι δραστηριότητες επιτυγχάνουν τους στόχους για τους οποίους σχεδιάστηκαν;	100%			
Θεωρείτε πως οι δραστηριότητες ανταποκρίνονται στις ανάγκες των παιδιών προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας;	100%			
Πιστεύετε πως τα παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας μπορούν να διεκπεραιώσουν τις δραστηριότητες χωρίς τη βοήθεια εκπαιδευτικού;			75%	25%
Είναι ο τρόπος παρουσίασης κατάλληλος;	100%			
Θεωρείτε ελκυστικό το περιβάλλον στο οποίο σχεδιάστηκαν οι δραστηριότητες;	100%			
Κατά τη γνώμη σας είναι σαφείς και κατανοητές οι οδηγίες;	100%			
Θα χρησιμοποιούσατε τις συγκεκριμένες δραστηριότητες στην τάξη σας;	100%			
Το λογισμικό σας φάνηκε εύχρηστο;	75%	25%		
Διαθέτει το λογισμικό ελκυστικό περιβάλλον;	25%	75%		
Θα χρησιμοποιούσατε το λογισμικό για να φτιάξετε τις δικές σας δραστηριότητες;	100%			

5.3 Συμπεράσματα

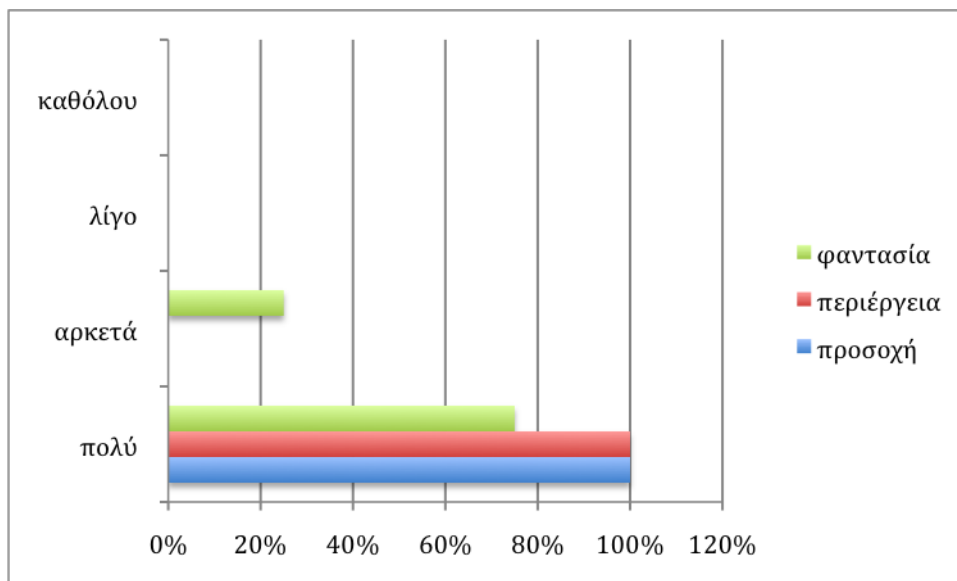
Στην πρώτη ερώτηση, επιδιώκοντας να ανιχνευτεί η σχέση των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών με τις Τ.Π.Ε., οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε ποιο βαθμό τις αξιοποιούν στην καθημερινή τους διδασκαλία. Διαπιστώθηκε ότι τρεις τις χρησιμοποιούν πολύ συχνά και ένας αρκετά συχνά. Συνεπώς όλοι οι εκπαιδευτικοί είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση Τ.Π.Ε στην εκπαίδευση.

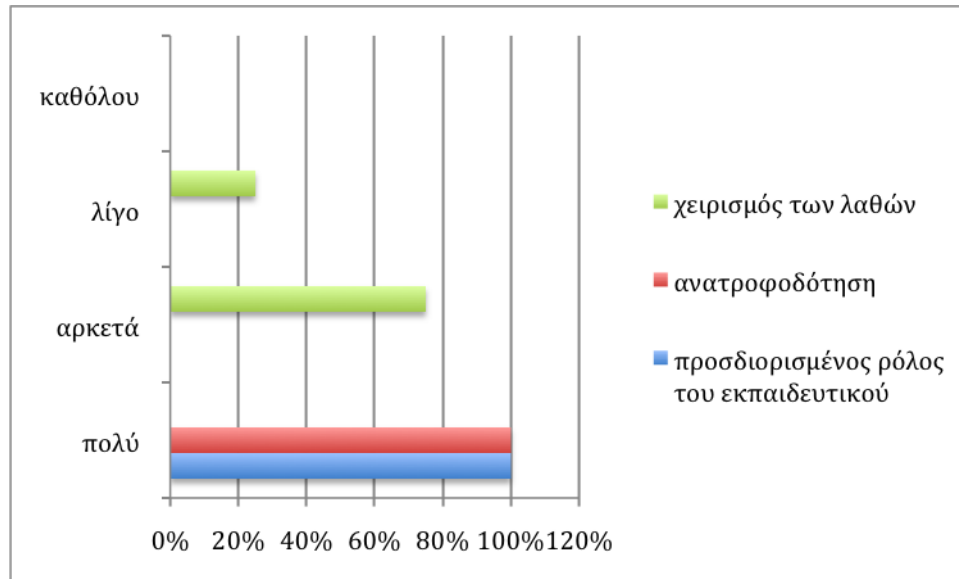
Σχήμα 5.1: Πόσο συχνά χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί τις Τ.Π.Ε.

Οι επόμενες ερωτήσεις εστιάζουν στην αξιολόγηση των δραστηριοτήτων και συγκεκριμένα οι τρεις πρώτες αφορούν σε ποιο βαθμό πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι οι δραστηριότητες κινητοποιούν τη φαντασία, την περιέργεια και την προσοχή των παιδιών. Το σύνολο των ερωτώμενων θεωρούν πως διατηρούν την προσοχή και κινητοποιούν την περιέργεια “πολύ” ενώ όσον αφορά τη φαντασία οι τρεις απάντησαν “πολύ” και ένας “αρκετά”. Συνεπώς η αξιολόγηση ως προς τα τρία αυτά στοιχεία είναι θετική.

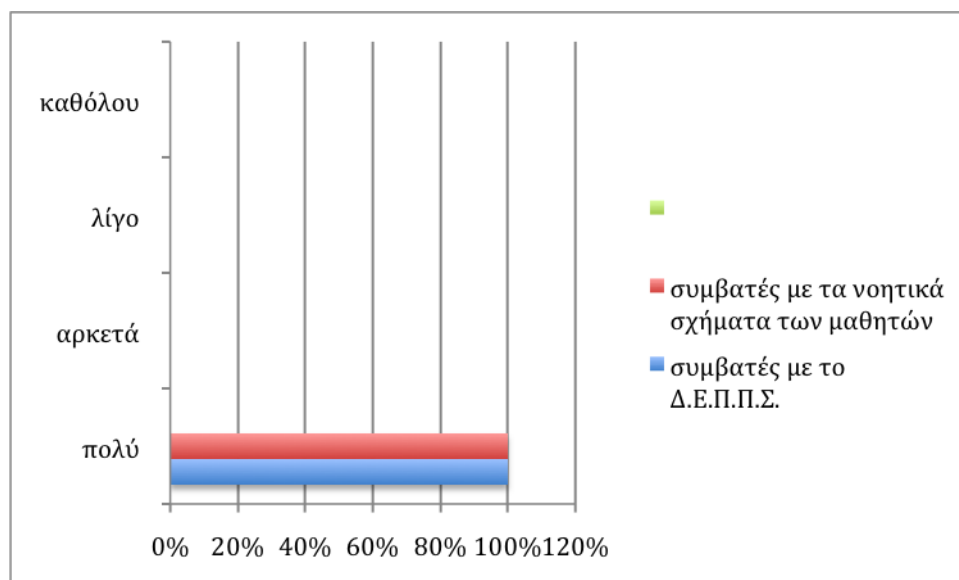
Σχήμα 5.2: Γράφημα αξιολόγησης κινητοποίησης των μαθητών

Σχετικά με τη λειτουργικότητα των δραστηριοτήτων οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να απαντήσουν εάν ο ρόλος του εκπαιδευτικού προσδιορίζεται με σαφήνεια και εάν η ανατροφοδότηση ήταν άμεση όπου και οι τέσσερις απάντησαν θετικά, και εάν ο τρόπος χειρισμού των λαθών ήταν ικανοποιητικός όπου οι τρεις απάντησαν “αρκετά” και ο ένας “λίγο”.

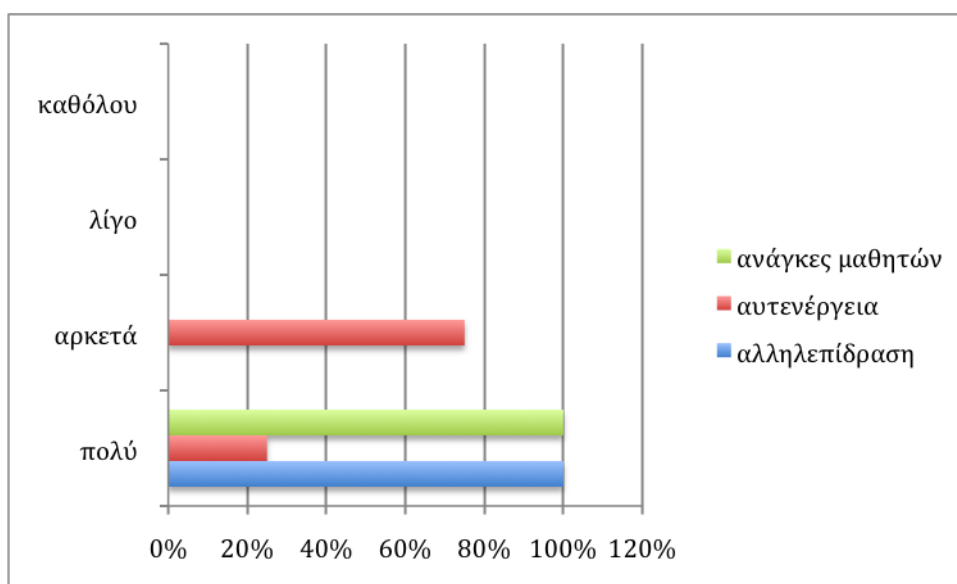
Σχήμα 5.3: Γράφημα αξιολόγησης λειτουργικότητας δραστηριοτήτων

Σχετικά με την καταλληλότητα των δραστηριοτήτων οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να αξιολογήσουν κατά πόσο οι δραστηριότητες είναι συμβατές με το Δ.Ε.Π.Π.Σ. για το Νηπιαγωγείο αλλά και με τα νοητικά σχήματα των μαθητών. Το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε θετικά.

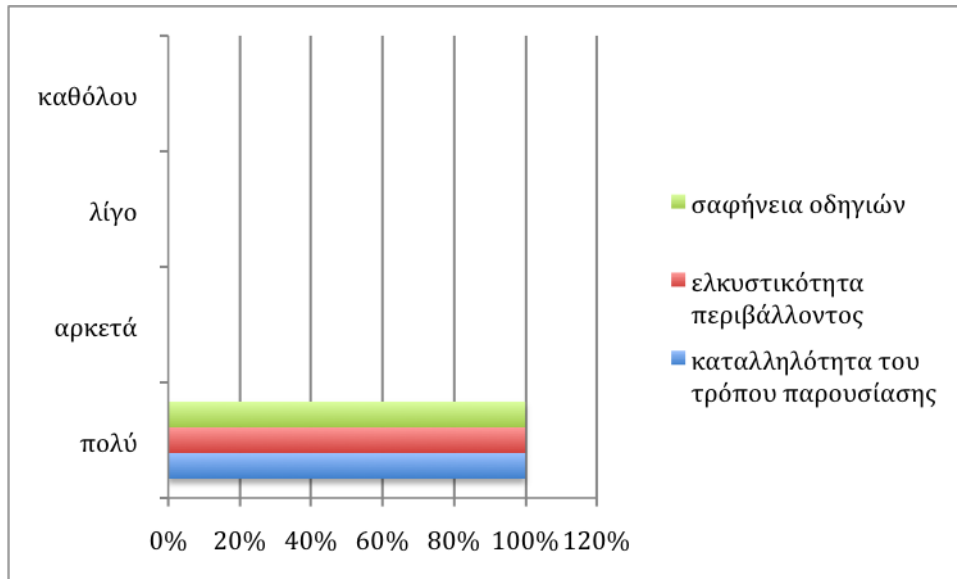
Σχήμα 5.4: Αξιολόγηση της καταλληλότητας των δραστηριοτήτων

Ως προς την αξιολόγηση του σχεδιασμού των δραστηριοτήτων οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν να εκτιμήσουν το βαθμό στον οποίο προωθείται η αλληλεπίδραση και η αυτενέργεια των μαθητών, εάν ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους και εάν επιτυγχάνουν τους στόχους τους. Ως προς την αλληλεπίδραση το σύνολο των εκπαιδευτικών θεώρησαν ότι προωθείται «πολύ» ενώ σχετικά με την αυτενέργεια ο ένας απάντησε «πολύ» και οι τρεις «αρκετά». Τέλος, όσον αφορά στην ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε πως ανταποκρίνονται «πολύ»

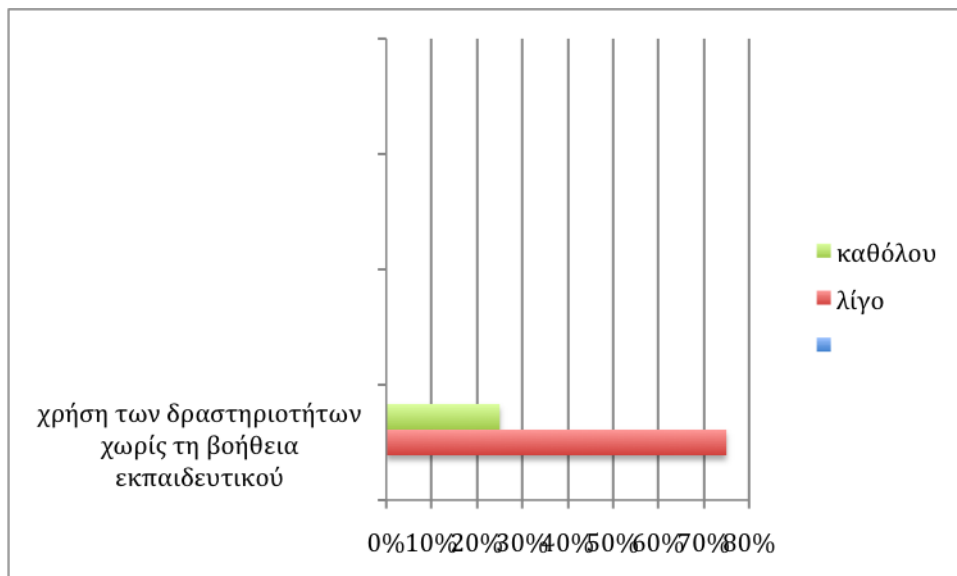
Σχήμα 5.5: Αξιολόγηση του σχεδιασμού των δραστηριοτήτων

Ως προς τον τρόπο παρουσίασης των δραστηριοτήτων οι ερωτήσεις που τέθηκαν αφορούσαν στην καταλληλότητα του τρόπου παρουσίασης λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία των μαθητών, την ελκυστικότητα του περιβάλλοντος και τη σαφήνεια των οδηγιών. Όλοι οι εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν τα τρία αυτά στοιχεία πολύ θετικά.

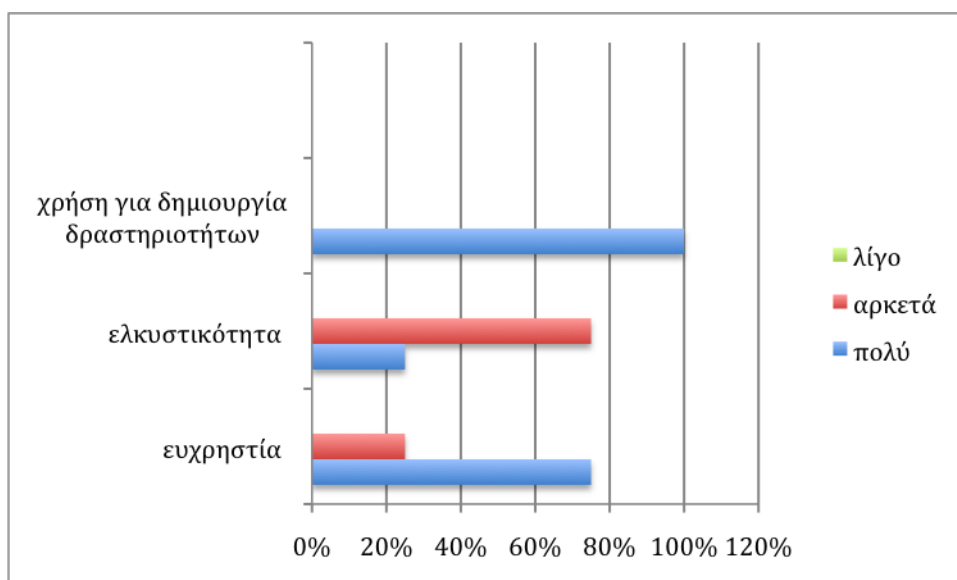
Σχήμα 5.6: Αξιολόγηση του τρόπου παρουσίασης των δραστηριοτήτων

Οι εκπαιδευτικοί ερωτήθηκαν εάν θεωρούν πως οι δραστηριότητες μπορούν να διεκπεραιωθούν από τα παιδιά χωρίς τη βοήθεια του νηπιαγωγού ή του δάσκαλου. Οι τρεις απάντησαν πως μπορούν σε μικρό βαθμό και ο ένας καθόλου.

Σχήμα 5.7: Χρήση των δραστηριοτήτων αποκλειστικά από τους μαθητές

Το σύνολο των ερωτηθέντων απάντησε πως θα χρησιμοποιούσε τις συγκεκριμένες δραστηριότητες αυτούσιες στις τάξεις τους. Τέλος, κλήθηκαν να αξιολογήσουν το λογισμικό ως προς την ευχρηστία του και την ελκυστικότητα του περιβάλλοντος και απάντησαν εάν θα το χρησιμοποιούσαν οι ίδιοι προκειμένου να σχεδιάσουν τις δικές τους δραστηριότητες. Οι τρεις από τους τέσσερις θεώρησαν πως το λογισμικό είναι πολύ εύχρηστο ενώ ο ένας ότι είναι αρκετά εύχρηστο. Σχετικά με την ελκυστικότητα, οι τρεις απάντησαν πως είναι αρκετά ελκυστικό και ο ένας ότι είναι πολύ ελκυστικό. Τέλος και οι τέσσερις θα απάντησαν πως θα το χρησιμοποιούσαν και οι ίδιοι για το σχεδιασμό δικών τους δραστηριοτήτων.

Σχήμα 5.8: Αξιολόγηση του λογισμικού

Κεφάλαιο 6

Συμπεράσματα και μελλοντικές προεκτάσεις

Σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποιήθηκε για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας διαπιστώθηκε πως η χρήση των Τ.Π.Ε. στην Προσχολική Εκπαίδευση είναι σχετικά περιορισμένη, ειδικά μάλιστα όταν πρόκειται για τη διδασκαλία γλωσσικών μαθημάτων. Στη συγκεκριμένη εργασία παρουσιάσαμε μία πρόταση για την αξιοποίηση του λογισμικού Smart Notebook για την καλλιέργεια της Φιλαναγνωσίας σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας προτείνοντας έτσι έναν τρόπο αξιοποίησης των Τ.Π.Ε. για το σχεδιασμό γλωσσικών και άλλων δραστηριοτήτων, κατάλληλων για μαθητές 4-6 ετών.

Έπειτα από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε οι δραστηριότητες και το λογισμικό κρίθηκαν κατάλληλα και εύχρηστα. Ένα μειονέκτημα των δραστηριοτήτων αποτελεί το γεγονός ότι οι μικροί μαθητές δεν θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν τις δραστηριότητες αυτόνομα, χωρίς τη βοήθεια του εκπαιδευτικού ή του γονιού. Μελλοντικά θα μπορούσαμε να ενσωματώσουμε στη γραπτή εκφώνηση κάθε δραστηριότητας και ηχητικό μήνυμα οδηγιών ώστε οι μαθητές που δε γνωρίζουν ανάγνωση αλλά κατέχουν στοιχειώδεις γνώσεις χρήσης ηλεκτρονικού υπολογιστή να έχουν τη δυνατότητα να τις διεκπεραιώσουν μόνοι τους.

Επίσης, από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών συμπεράναμε ότι ενώ θεωρούν πως η αλληλεπίδραση μεταξύ των μαθητών προωθείται πολύ, εξάπτεται η περιέργεια και διατηρείται η προσοχή σε μεγάλο βαθμό δε συμβαίνει το ίδιο και με την προώθηση της αυτενέργειας και την ανάπτυξη της φαντασίας των παιδιών. Εξαιτίας της μικρής ηλικίας των μαθητών και της απειρίας τους στη χρήση των Τ.Π.Ε. είναι δύσκολο να επιτευχθεί μεγάλος βαθμός αυτενέργειας. Παράλληλα όμως αποτελεί πρόκληση για το μέλλον ο σχεδιασμός και η υλοποίηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων που θα αξιοποιούν τις Τ.Π.Ε. και θα προωθούν την αυτενέργεια των μικρών μαθητών στο μέγιστο δυνατό βαθμό.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Βασίλα, Β. (2013). *Νέο Πρόγραμμα Σπουδών και Φιλαναγνωσία στην Προσχολική και Πρωτοσχολική Ηλικία*. Ανακτήθηκε 12 Απριλίου 2013 από http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:VaEndB16TrEJ:dipe.pie.sch.gr/portal/2013_2_21_filanagnosia.ppt+&cd=1&hl=en&ct=clnk&gl=gr

Γρουσουζάκου, Ε., Νιάρρου, Β. (2007) Ο Διαδραστικός Πίνακας στην Εκπαίδευση. *4ο συνέδριο στη Συρο, ΤΠΕ στην εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε 2 Απριλίου 2013 από <http://www2.e-yliko.gr/htmls/arctles/smartboard.pdf>

ΕΚΕΒΙ (2012). Σχέδιο του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου (ΕΚΕΒΙ) για την Προώθηση και Υλοποίηση της Φιλαναγνωσίας στις Α΄ και Β΄ Τάξεις των Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων με Ενιαίο Αναμορφωμένο Πρόγραμμα. Ανακτήθηκε 3 Απριλίου 2013 από http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:b92Sjpszuz_EJ:attik.pde.sch.gr/anakoynoseis/Yliko_800/Filanagnwsia-Odigies.doc+&cd=2&hl=en&ct=clnk&gl=gr

ΕΚΕΒΙ (2011). Καινοτόμες Δράσεις Ενίσχυσης της Φιλαναγνωσίας των Μαθητών.

Επιστολή προς Εκπαιδευτικούς. Ανακτήθηκε 5 Απριλίου 2012 από https://docs.google.com/document/d/1oMR8hwglPO-rwSd3M4TcForbuITAK_qOkO2wxqQfwOw/edit?hl=en_US

Καρακίτσιος, Α. (2012). Εισαγωγή στη Φιλαναγνωσία. Στο *Επιμορφωτικό Υλικό για Εκπαιδευτικούς το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο των Πράξεων:*

Καινοτόμες Δράσεις Ενίσχυσης της Φιλαναγνωσίας των Μαθητών. Ανακτήθηκε 2 Απριλίου 2013 από <http://www.philanagnosia.gr/epimorfoseis/epimorfotiko-yliko/1583-epimorfotiko-yliko2>

Καρακίτσιος, Α. (2012). Στερεότυπα, Προκαταλήψεις, Προτάσεις Δράσεων Φιλαναγνωσίας για τη Δημιουργία Φιλαναγνωστικών Πρακτικών. Στο *Επιμορφωτικό Υλικό για Εκπαιδευτικούς το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο των Πράξεων: Καινοτόμες Δράσεις Ενίσχυσης της Φιλαναγνωσίας των Μαθητών.* Ανακτήθηκε

2 Απριλίου 2013 από <http://www.philanagnosia.gr/epimorfoseis/epimorfotiko-yliko/1583-epimorfotiko-yliko2>

Κατσίκη – Γκίβαλου, Α. (2012). Λογοτεχνία και Εκπαίδευση – Από τα Στενά Όρια μιας Διδασκαλίας στην Καλλιέργεια της Φιλαναγνωσίας. Στο *Επιμορφωτικό Υλικό για Εκπαιδευτικούς το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο των Πράξεων:*

Καινοτόμες Δράσεις Ενίσχυσης της Φιλαναγνωσίας των Μαθητών. Ανακτήθηκε 2 Απριλίου 2013 από <http://www.philanagnosia.gr/epimorfoseis/epimorfotiko-yliko/1583-epimorfotiko-yliko2>

Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις Εκπαιδευτικές Εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση.* Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος.

Κυριαζή, Ν. (2002). *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών.* Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα

Νημά, Ε. , Καψάλης, Α. (2002) *Σύγχρονη Διδακτική*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Ντολιοπούλου, Ε. (1999) *Σύγχρονες Τάσεις της Προσχολικής Αγωγής*. Αθήνα: Εκδόσεις Τυπωθήτω.

Παπαδάτος, Γ. (2012) Η Μαθήτρια / ο Μαθητής, η Δασκάλα / ο Δάσκαλος και η Ανάγνωση. 45 Διαδρομές Φιλαναγνωσίας με τις Μικρές Τάξεις. 46 Διαδρομές Φιλαναγνωσίας με τις Μεγάλες Τάξεις. Στο *Επιμορφωτικό Υλικό για Εκπαιδευτικούς το οποίο δημιουργήθηκε στο πλαίσιο των Πράξεων:*

Καινοτόμες Δράσεις Ενίσχυσης της Φιλαναγνωσίας των Μαθητών. Ανακτήθηκε 2 Απριλίου 2013 από <http://www.philanagnosia.gr/epimorfoseis/epimorfotiko-yliko/1583-epimorfotiko-yliko2>

Σολωμονίδου, Χ. (2006) *Νέες Τάσεις στην Εκπαιδευτική Τεχνολογία. Εποικοδομητισμός και Σύγχρονα Περιβάλλοντα Μάθησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο

Τζιάβας, Α., Ραγκούση Μ. (2012). Η Καλλιέργεια της Φιλαναγνωσίας στα Παιδιά Μέσω των ΤΠΕ με Εφαρμογή στην Τεχνολογία Ιστοτόπων Google. Στο Α. Τριλιανός, Γ. Κουτρομάνος & Ν. Αλεξόπουλος (Επιμ.) *Πανελλήνιο Συνέδριο: Η ποιότητα στην εκπαίδευση: Τάσεις και προοπτικές. 11 – 13 Μαΐου 2012* (σσ. 460 – 470). Αθήνα.

Ιστοσελίδες

<http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=RESOURCE&cresrc=10643&cnode=351>

<http://www.mikrosanagnostis.gr>